

**ELS JOCS COOPERATIUS
DESENVOLUPATS A L'ÀREA
D'EDUCACIÓ FÍSICA MILLOREN LES
RELACIONS QUE S'ESTABLEIXEN
ENTRE ALUMNES DE CICLE SUPERIOR
DE PRIMÀRIA**

**"Treball de final de Grau de Mestre
en Educació Primària."**

Cristian Pérez Gómez

Curs 2012-2013

Professora: Anna Maria Señé Mir

Grau en Mestre d'Educació Primària

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

17 de maig del 2013.

Resum

Introducció: Teodorico (2004) ens diu que amb el joc cooperatiu els alumnes poden valorar, compartir i reflexionar sobre la relació que estableixen amb els altres companys. Per això, l'objectiu de la meua investigació és avaluar l'efecte que pot tenir l'aplicació d'una unitat de programació, centrada en el joc cooperatiu, en la relació que s'estableix entre els alumnes de 5è de primària, focalitzant l'atenció amb el líder i el menys acceptat del grup-classe.

Mètodes: La intervenció s'avalua amb un disseny quasi-experimental pre-post amb grup control. I des del punt de vista dels dissenys observacionals podem parlar d'un disseny de seguiment, idiogràfic i multidimensional. El total de la mostra d'aquesta investigació era de 48 alumnes, dividit en el grup experimental (25) i en el grup control (23). La durada de la intervenció va ser de 8 setmanes i es va utilitzar un qüestionari ad hoc per la confecció dels sociograma i un instrument observacional *ad hoc* de les relacions de grup-classe.

Resultats: El grup experimental estava format per 4 grups d'alumnes, al final de la unitat només se'n formaven 2, en canvi, el grup control, tan abans com després, estava format pels mateixos grups d'alumnes. Un dels menys acceptats del grup experimental ha millorat la relació amb alguns dels companys, en canvi els menys acceptat del grup control no ha millorat cap tipus de relació.

Conclusions: Crec que els jocs cooperatius són una bona eina educativa per intentar millorar les relacions, ja que amb més temps crec que els resultats d'aquesta investigació haguessin sigut més positius.

Paraules clau: aprenentatge cooperatiu, joc cooperatiu, líder, menys acceptat, relacions.

Abstract

Introduction: Teodorico (2004) tells us that using the cooperative game students can appraise, share and reflect on the relationships they build with their classmates. Therefore, the aim of this research is to evaluate the effect which an implementation of a programming unit can create, focused in the cooperative game, in the relationship among students in 5th grade. Moreover, focusing the attention in to the less accepted in the group class and also in to the group leader.

Methods: The performance is evaluated with an almost experimental pre-post design with a control group. From the point of view of observational designs, we can talk about an ideographic and multidimensional observational design. The total sample for this study has been 48 students, divided into the experimental group (25) and the control group (23). This study, has lasted 8 weeks and it was used an ad hoc questionnaire in order to prepare the sociograms and also an *ad hoc* observational instrument to evaluate the group class relations.

Results: The experimental group consisted on four groups of students. At the end of the unit only 2 groups were created. However, in the control group both before and after, was formed by the same groups of students. One of the less accepted student in the experimental group improved compared with some classmates. On the other hand, the less accepted child in the control group did not improve any relationship.

Conclusions: As far as I am concerned, the cooperative games are a good educational tool to try to improve relations, since with a longer research it would have been possible to get more positive results.

Keywords: cooperative learning, cooperative game, leader, less accepted and relationships.

Índex

1.	Introducció	6
2.	Marc teòric.....	8
2.1.	Joc al llarg de la història	8
2.2.	El paper del joc a l'àrea d'educació física.....	9
2.3.	Tipus de jocs i d'aprenentatges	10
2.3.1.	Creació de grups d'alumnes per cooperar aprenentatge cooperatiu	12
2.4.	El joc cooperatiu: més que una eina educativa.....	12
2.4.1.	Les relacions entre infants en un context educatiu	14
2.4.2.	El joc cooperatiu com a mitjà de millora de les relacions entre infants en el context educatiu	16
3.	Justificació de la recerca, objectius i hipòtesis.....	19
3.1.	Justificació	19
3.2.	Objectius	20
3.3.	Hipòtesis.....	21
4.	Mètodes	22
4.1.	Descripció de la mostra.....	22
4.2.	Intervenció	23
4.2.1.	Instruments	24
4.3.	Disseny i procediment de l'estudi	25
4.4.	Anàlisi de les dades	27
4.4.1.	Anàlisi de les dades dels sociogrames.....	27

4.4.2. Anàlisi de les dades observacionals	28
5. Resultats	29
5.1. Resultats extrets dels sociogrames.....	29
5.2. Resultats extrets de l'anàlisi observacional	38
5.2.1. Conductes adoptades pel líder i el menys acceptat en les relacions entre ambdós i el grup-classe, pre i post a la intervenció.....	39
5.2.2. Interacció entre el líder i el menys acceptat pre i post a la intervenció.	40
6. Discussió	43
7. Bibliografia	49
8. Annexos.....	52

1. Introducció

En aquest treball final de grau he realitzat una investigació sobre si l'aplicació d'una unitat de programació basada en els jocs cooperatius podia millorar la relació entre el líder i el menys acceptat de 5è B de primària de l'Escola Sant Joan.

Quan ens van proposar fer aquest treball, no tenia molt clar cap on el volia enfocar. El que si sabia del cert és que el volia relacionar amb els jocs cooperatius, ja que durant la carrera en moltes de les assignatures ens van posar molt èmfasi amb la importància que tenia l'aprenentatge cooperatiu pels alumnes. En el meu cas, volia tenir un primer contacte amb aquest tipus d'aprenentatge i els alumnes que tindria en les pràctiques III per intentar relacionar els què havia après i el què m'havien dit durant els 4 anys de carrera.

El moment clau en el que vaig tenir clar quin seria l'objectiu de la meua investigació, va ser quan per primer cop vaig tenir contacte amb el grup de 5è B de primària. Amb una única sessió vaig poder observar qui, possiblement, era el líder i qui el menys acceptat. També em va sobtar molt la relació que tenien entre ells, ja que no era la que la majoria de gent es pot arribar a imaginar. En aquell mateix instant, vaig pensar que havia d'intentar millorar aquella relació amb l'ajuda dels jocs cooperatius.

Aquest treball no està fet després de realitzar la investigació, si no que està fet durant el procés d'investigació. Cal dir això perquè és un treball on s'han anat seguint uns passos per poder arribar al resultat final. Primer s'ha treballat el marc teòric, ja que és oportú fer-ho abans de començar a dur a terme la unitat de jocs cooperatius. D'aquesta manera, al començar les pràctiques i la unitat, ja se sap més sobre els jocs cooperatius i el què poden aportar perquè la lectura de varis autors experts en aquest tipus d'aprenentatge ajuda a visualitzar correctament aquest tipus de jocs. Una vegada finalitzada la part més teòrica, cal posar-se a treballar en el disseny experimental i en el seu procediment. A l'inici de les pràctiques, al passar el sociograma *pretest* al grup experimental i al grup control, immediatament va ser necessari fer el buidatge per poder conèixer més al grup i per tenir

una bona eina per crear els grups de treball. En els sociogrames *postest* i els enregistraments observacionals, el buidatge va ser fet una vegada acabada la unitat perquè d'aquesta manera s'observava quins canvis hi havien hagut i quines millores es podien observar.

Per acabar, dir que estic molt satisfet del treball que he dut a terme, i que tot i no tenir els resultats esperats, estic convençut que el joc cooperatiu és una eina que pot ajudar a millorar les relacions d'aquells alumnes que ho necessitin i pot formar persones que no només pensin en un mateix, sinó que pensin amb el conjunt d'un grup o societat.

2. Marc teòric

2.1. Joc al llarg de la història

García (2005) ens diu que l'origen dels jocs és l'educació, és a dir, que a través d'aquests es pugui desenvolupar un aprenentatge concret. García compara la finalitat dels jocs dels humans amb les dels animals. Pels animals jugar és una forma de relacionar-se amb la resta del grup i on desenvolupen certes habilitats que en el futur els serviran per sobreviure i per desenvolupar-se correctament.

Segons Varela (1988), citat per Devís (2008), els il·lustrats espanyols deien que el joc tenia una gran utilitat lúdica, social i moral, ja que creien que beneficiava a la nació. Per això, els jocs estaven controlats per l'estat perquè creien que eren molt important per a l'educació dels ciutadans. Hervás i Panduro, anomenats pel mateix Devís (2008), creien que la societat no estava capacitada per escollir quines diversions podien ser beneficioses per ells, en canvi Devís (2008), també ens comenta que Jovellanos (1965) creia que l'estat havia de controlar amb quins jocs podien divertir-se per tal de millorar el benestar individual i públic, i per aconseguir un poble treballador, productiu i obediència a l'estat.

Devís (2008) ens diu que van introduir el joc en l'educació, ja que el consideraven una estratègia educativa de gran potencialitat i esdevenia un dels elements claus del currículum escolar. Era considerat així perquè formava el caràcter dels alumnes i ajudava a adquirir valors socials com la voluntat, l'obediència i la justícia. Gràcies a les aportacions científiques de la psicologia cognitiva i del desenvolupament i de la psicoanàlisi s'han corroborat aquesta justificació amb arguments tals com el valor del joc afavoreix l'aprenentatge de les relacions, les habilitats i rols socials i actituds i valors de la pròpia cultura.

Així doncs, el joc és practicat pels infants des dels seus primers dies de vida fins el moment que aquest es converteix en un individu socialitzat dins la

seva cultura. Aquest és indispensable perquè el procés de socialització dels infants sorgeixi i es mantingui amb la resta de nens/es del seu entorn. (Parten, 1932; Smith i Connolly, 1980; Lytton, 1980), citats per Espinosa (1999).

Aquesta mateixa autora ens esmenta que pels infants el joc és molt important, ja que és un component primordial pel seu bon desenvolupament social i en l'adquisició dels patrons socials infantils. Aquest desenvolupament pot variar depenent dels contextos en què es trobin les famílies, ja que es pot iniciar en diversos escenaris, tals com l'escola, parcs, jardins, i entre altres.

Patern (1932), anomenat per Espinosa (1999), va ser el pioner en estudiar el joc infantil. Aquest en va descriure tres fases: en la primera l'infant juga en solitari i és aquí on té els primers contactes amb l'ambient social; en la segona fase el nen passa al joc paral·lel, en aquest juga en solitari però està rodejat d'altres nens; i en la última fase el nen participa en els jocs de grup que és el penúltim pas en el procés de socialització. Tot i això, el joc no només té aquesta funció, si no que també ajuda al compliment del currículum i dels seus objectius i per establir accions formals com serien aprendre a saludar, els nombres, les lletres, a situar-se en l'espai, i una gran diversitat de accions i situacions.

2.2. El paper del joc a l'àrea d'educació física

Garaigordobil (2007) ens diu que en l'àmbit de l'educació física, el joc ha esdevingut una font d'aprenentatge significatiu per l'alumnat, fet que ha comportat que sigui considerat d'un gran valor educatiu. També ens afegeix que la importància d'aquest té a veure amb l'ampli ventall conceptual i amb a les potents bases psicopedagògiques que pot aportar, com per exemple, intel·lectuals, desenvolupador de pensaments i capacitats creatives, com també socials a través d'interaccions comunicatives i cooperatives, emocionals a través de l'autoconcepte, l'equilibri i el control efectiu, i psicomotrius a través d'un desenvolupament perceptiu i coordinatiu.

Antón (2011) considera que el joc és molt difícil de definir-lo, ja que en moltes ocasions podem afirmar que tot és joc i que res ho és. Huizinga, citat per aquesta mateixa autora, ens defineix el joc com "l'activitat voluntària que es realitza dins d'uns límits establerts d'espai, respectant unes normes lliurement acceptades, que té un objectiu en si mateix i que l'acompanya un sentiment de tensió o alegria.

2.3. Tipus de jocs i d'aprenentatges

Pujolàs (2005), Velázquez (2010) i Johnson (1981) citat per Antón (2011), ens defineixen tres tipus d'estructures de jocs, o com diu Pujolàs, diverses maneres d'organitzar-se d'un grup: individual, competitiu i cooperatiu.

Pujolàs (2005) parla d'estructura individual quan l'alumne es val per si mateix, independentment de la resta de companys i sense que el què facin els seus company pugui repercutir en ell. Johnson (1981), citat per Antón (2011), afegeix que en el joc amb estructura individual no hi ha interacció amb els altres, ja que cada un té el seu propi objectiu. Velázquez (2010) ens diu que en aquest tipus d'estructures les ajudes no són coherents, ja que els alumnes atribueixen els seus èxits als seus propis esforços. Aquest ens fa una petita descripció on " cada alumne té el seu propi material, la seva pròpia informació, i treballa al seu propi ritme, ignorant a la resta dels seus companys i sol·licitant l'ajuda del mestre quan ell cregui oportú."

En l'estructura competitiva l'objectiu primordial és aconseguir la finalitat del joc abans que la resta de companys i amb més precisió. En aquest tipus de jocs els alumnes lluiten per aconseguir un objectiu que no tots podran assolir (Velázquez, 2010). Pujolàs (2005) amplia aquesta definició d'estructura dient que els alumnes creen entre ells una espècie de rivalitat, més o menys buscada, per tal de saber qui és el millor.

De la Cruz i Lucena (2010) ens cita a Cubrerizo, Rubio i Castillo (2008) i ens diuen que la competició, ben entesa, pot fomentar diversos àmbits de la personalitat dels nens i nenes: cognitiu, psicomotor i afectiu-emocional. Ens diuen que per utilitzar-la correctament l'hem de conduir cap a les

pedagogies i didàctiques actuals, on es dóna més importància al procés que no als resultats. En canvi, Teodorico (2004) diu que la competició només fa que disminuir l'autoestima i augmenta la por a fallar en els nens/es, reduint les capacitats i el desenvolupament d'aquests. Un dels arguments que utilitza és que la competició promou la comparació entre les diferents persones, duent-los a l'exclusió segons un criteri propis. A més, aquest tipus d'estructura crea tensió en els grups i sovint pot produir actituds violentes.

Per últim, els autors esmentats ens diferencien una altra estructura: la cooperativa. Johnson (1981), citat per Antón (2011), i Velázquez (2010) ens comenten que en aquests jocs els alumnes tenen un objectiu comú, per tant, per aconseguir-lo, la resta de companys també l'han d'assolir. En aquest cas els alumnes s'ajuden els uns als altres, ja que el que faci cada un d'ells repercutirà en la resta de components del grup. El fet que els alumnes comparteixin objectius fa que s'esforcin i treballin junts per millorar el seu aprenentatge i el dels altres (Velázquez, 2010).

Tot i aquest aprenentatge cooperatiu, Velázquez (2010) ens diu que s'està confonent amb el joc cooperatiu, per això ens diferencia algun dels grans trets de cada un. Primer de tot, l'aprenentatge cooperatiu és una metodologia, mentre que els jocs cooperatius són activitats. En segon lloc, l'aprenentatge cooperatiu ha de permetre l'aprenentatge d'algun contingut, i en canvi el joc cooperatiu és totalment lúdic, tot i que molts docents l'utilitzen com a recurs pedagògic per promoure valors o actituds. Per últim, Velázquez afirma que perquè hi hagi un aprenentatge cooperatiu cal identificar-hi cinc elements claus que el caracteritzen: interdependència positiva, interacció promotora, responsabilitat individual, habilitats interpersonals i el processament grupal.

Un altre punt molt important que no podem confondre són els conceptes de col·laborar i cooperar, ja que no són el mateix. La cooperació va més enllà de la col·laboració, ja que juntament amb la cooperació hi ha uns valors que van molt lligats, com ara: la solidaritat, la convivència i el respecte per les diferències (Pujolàs, 2011).

2.3.1. Creació de grups d'alumnes per cooperar aprenentatge cooperatiu

Pujolàs (2008) ens comenta que els equips d'aprenentatge cooperatiu tenen dues finalitats. La primera és que cada membre del grup ha d'aprendre en les seves màximes possibilitats els continguts treballats, i la segona, és que aquest grup ha d'aprendre a treballar en equip. Per aconseguir aquestes dues finalitats és essencial que els equips siguin heterogenis: en gènere, en capacitats, motivacions, interessos, nivells, etc. No obstant, aquest mateix autor ens diu que en algun moment determinat també és positiu deixar treballar als alumnes amb grups homogenis.

Els mestres són qui han de formar aquests grups heterogenis, sempre i quan tinguin en compte les possibles incompatibilitats entre els alumnes. Per fer-ho és molt útil utilitzar la informació que ens pot donar un sociograma. (Pujolàs, 2008)

Jhonson i Jhonson (1997), citat per Pujolàs (2008) i Velázquez (2010), ens diu quins són els elements clau perquè un grup d'aprenentatge cooperatiu sigui útil i no hi hagi situacions negatives. Aquests elements essencials són: interdependència positiva de finalitats, igualtat d'oportunitat per aconseguir l'èxit, interdependència positiva en les feines, interacció simultània cara a cara, responsabilitat individual i autoavaluació com a equip.

2.4. El joc cooperatiu: més que una eina educativa

Generalment, quan parlem d'interacció a l'aula, interpretem aquella que es produeix entre mestres i alumnes i entre iguals. Aquests són els protagonistes físics, socials, psicològics i pedagògics. (Velázquez, 2010)

Velázquez (2002); Garaigordobil (2002); Ruiz i Omeñaca (2009), citat per De la Cruz i Lucena (2010), ens defineixen el joc cooperatiu com una activitat lúdica en el qual els participants tenen un objectiu comú per assolir. Per tant no hi pot haver incompatibilitat en les metes de cada

participant. El rol de cada un d'aquests no té perquè ser el mateix, ja que entre tots els membres hi ha d'haver una relació directa perquè cada membre pugui aconseguir l'objectiu establert. Per fer-ho no hi pot haver oposició entre ells, al contrari, han de col·laborar.

El joc cooperatiu ha estat àmpliament definit per diversos autors:

- "Activitat lúdica on no existeix la incompatibilitat de les metes dels participants i on els objectius són comuns, encara que els rols de cadascun siguin els mateixos o diferents." (Velàzquez, 2002)
- "En aquestes activitats lúdiques existeix una relació directa entre els objectius i les possibilitats d'èxit de les diferents persones, de tal manera que cada membre només aconseguirà l'objectiu del joc si aquest també és aconseguit pels seus companys." Ruiz i Omeñaca (2009), citat per De la Cruz i Lucena (2010).
- "Els jocs cooperatius són aquells on els participants d'un mateix grup s'ajuden entre ells per tal d'aconseguir un objectiu comú, és a dir, entre aquests no hi ha oposició si no que han de col·laborar per acabar assolint tots un objectiu comú." (Garairgordobil, 2002)

Pallares (1978), citat per Antón (2011), en destaca les quatre característiques que ha de tenir un joc cooperatiu. La primera és que tots els participants han d'aconseguir un objectiu comú treballant junts. La segona és que si s'aconsegueix l'objectiu final, guanyen tots, i si no és així perden tots. La tercera és que els diferents participants del joc competeixen contra els elements no humans del joc i no entre ells mateixos. I la quarta, i última característica, és que tots els participants han de combinar les seves habilitats per així poder aconseguir amb més facilitat la finalitat del joc. Corroborant les característiques anteriors, Hernández i Melero (2008) consideren que els jocs cooperatius desenvolupen i originen diversos aprenentatges com la valoració del treball en equip, jugar amb altres companys i no contra ells on tots guanyen o tots perden i on l'objectiu és comú per a tots els participants. A més, Teodorico (2004) ens afirma que amb aquestes activitats lúdiques els alumnes poden valorar, compartir i reflexionar sobre la relació que estableixen amb els altres companys i sobre la relació amb ells mateixos.

2.4.1. Les relacions entre infants en un context educatiu

Els infants més vulnerables d'un grup classe, és a dir, aquells que són generalment menys acceptats per la resta de companys del grup, tendeixen a ser infants amb més dificultats de relació entre iguals. Aquesta visió es fomenta en la relació que s'estableix entre els líders de grup i els infants menys acceptats en el grup, on aquests últims, són objecte d'agressió d'alguns líders. Quan els líders constitueixen el seu grup, una de les primeres observacions que es poden fer és el fet que s'identifiquen infants que són exclosos del grup degut a la no acceptació d'aquests per part del líder del grup. (Síndic, 2006).

En el context educatiu, el fet de ser el/la líder del grup-classe comporta un conjunt d'avantatges davant la resta d'iguals, entre les quals: destacar entre els companys, tenir cert èxit social, afegint un element de diversió i d'emoció en l'experiència escolar, que valoren com avorrida i pot garantir també tenir poder sobre els altres i tenir més amistats. (Síndic, 2006)

Els nenes i nenes prioritzen la sociabilitat per sobre dels estudis, ja que per ells és tan important que acaben fent el que fan el seus amics per guanyar-se'ls i tenir suport en cas de conflictes.

Els líders no només són categoritzats per els exclosos, sinó que els nens que no pateixen cap tipus de conflicte, veuen aquests altres amb una certa por i per això són anomenats els líders del grup. (Síndic, 2006).

Collell i Escudé (2002) es refereixen a l'abús de poder entre iguals com un tipus de violència que només es dona en l'escola i que gairebé sempre es oculta als adults, però ben coneguda per a l'alumnat. Per això és un tipus de violència difícil d'observar, de diagnosticar i d'eliminar. Aquest tipus de violència és a tots els sectors de la població, i no només als més marginals com es podria pensar en un principi. Els dos autors esmentats, han creat unes categories per classificar els maltractaments que es poden donar entre iguals. Aquests es classifiquen en:

"Maltractament físic:

- Indirecte: amagar, robar o trencar coses d'un...

- Directe: pegar, amenaçar amb armes...

Maltractament verbal:

- Indirecte: parlar malament d'algú, fer córrer rumors falsos...
- Directe: insultar, posar malnoms...

Exclusió social:

- Indirecte: ignorar, ningunejar...
- Directe: excloure, no deixar participar a algú en una activitat...

Maltractament mixta (físic i verbal):

- Amençar per intimidar, obligar a fer coses -fer xantatge-, assetjar sexualment”

Els maltractaments verbals i sobretot, l'exclusió social, reben molt poca atenció en els centres escolars. Gaudeixen d'una certa permissivitat, ja que els adults i els altres companys no les associen a un maltractament, sinó que no només veuen la violència física com a maltractament. Tot i això, el maltractament verbal i l'exclusió en un període de temps força llarg pot tenir pitjors conseqüències que patir agressions obertes. (Collell i Escudé, 2006)

Els dos autors anteriors ens comenten que les edats on s'observen més maltractaments és entre 12 i 14 anys. De totes maneres, a l'etapa de primària i infantil, ja hi ha infants que volen exercir de líders utilitzant una agressivitat directa amb missatges orals i, normalment, acompanyats de gestos corporals. A primària entre els 8 i 12 anys. A mesura que el procés de socialització avança i aprenen noves habilitats socials i comunicatives, les conductes agressives cada vegada són més indirectes i generalment aquests casos solen ser més patits pel sexe femení. Aquestes conductes tenen com a finalitat excloure el nen/a del grup. Normalment aquestes conductes agressives estan relacionades a situacions que succeeixen al mateix moment i a accions passades. (Collell i Escudé, 2006).

2.4.2. El joc cooperatiu com a mitjà de millora de les relacions entre infants en el context educatiu

Velázquez (2010) esmenta que els jocs cooperatius poden ser un bon recurs per promoure valors en l'àrea d'Educació física i que si incorporéssim aquest tipus de joc en l'oci i en el temps lliure podríem veure grans avantatges. Una d'aquestes és que aquests jocs disminueixen les accions agressives entre companys i potencien actituds de cooperació, comunicació i responsabilitat. (Teodorico, 2004)

En el nostre país hi ha varis autors que han investigat les avantatges d'introduir els jocs cooperatius en les programacions escolars. Els treballs més destacats han estat els de Omeñaca i Ruiz (1999) i de Maite Garaigordobil (1995, 2002, 2003, 2004 i 2005), esmentats per Velázquez (2010). Aquests autors destaquen dels jocs cooperatius la capacitat per fer participar a tot l'alumnat, evitar l'exclusió, fomentar la creativitat i potenciar conductes socials.

Arias i Zurita (1999) ens defineixen la competència social dels individus com la capacitat que es té per utilitzar adequadament els recursos personals i els de l'entorn per solucionar amb èxit els problemes. Aquestes habilitats socials capaciten a les persones per ser competents en qualsevol moment determinat. Per aquest motiu, és necessari que les persones aprenguin a gestionar aquestes habilitats al llarg del temps. Riera (2011) ens afegix que en un clima cohesionat i on els participants saben quina és la seva funció dins el grup, poden treballar habilitats comunicatives o millorar l'empatia. Teodorico (2004) ens afegix que amb els jocs cooperatius es treballen actituds de sensibilització, cooperació, comunicació i de solidaritat, ja que aquests volen promoure la participació de tots els alumnes independentment de la seva religió, ètnia, classes socials, habilitats i destreses, etc. Per tant, Teodorico ens diu que aquest tipus de jocs poden arribar a ser un instrument molt valuós en la formació dels ciutadans.

De totes maneres Velázquez (2010) ens diu que en moltes escoles l'aprenentatge cooperatiu s'ha presentat com una solució per donar resposta a la diversitat a les escoles. L'autor ens esmenta tres fets que

s'han dut a terme amb "la moda de la cooperació": el primer seria que molts mestres realitzen les seves classes cooperativament sense saber el per què, només perquè és l'aprenentatge que se'n parla. Moltes classes d'educació física el mestre creu que organitzar jocs de cooperació és sinònim de passar-ho bé sense donar importància a l'activitat motriu. Per altra banda, Velázquez també en destaca la importància de crear instruments d'avaluació per tal de poder observar si els nens/es han aconseguit els objectius establerts pel mestre, ja que els jocs cooperatius tenen un rerefons com és l'educació en valors; el segon fet és la confusió que s'ha creat al voltant dels jocs cooperatius, ja que aquests són una possible solució, i no l'única, per tal de promoure valors com la solidaritat, la responsabilitat, la llibertat o la possible millora de les conductes socials dels alumnes; el tercer i últim fet que ens parla l'autor és que molts docents creuen que estan aplicant jocs cooperatius quan en realitat no ho estan fent, sinó que introdueixen jocs on es fomenta la participació i la igualtat entre tots, però l'estructura d'aquest segueix essent competitiva, ja que en aquests encara no hi apareix la característica principal en què tots els components del grup han de sumar les seves qualitats per tal d'aconseguir un o varis objectius comuns per a tots.

Hernández i Madero (2008) ens diuen que com a educadors d'educació física que som, està a les nostres mans deixar de formar alumnes competitius i de crear actituds negatives entre l'alumnat, fet que ambdós aspectes comporten que a la llarga abandonin la pràctica esportiva. Per això, Teodorico (2004) ens comenta que a les classes d'educació física s'han de tenir presents els jocs cooperatius a fi que els alumnes puguin reconèixer el grup com a tal, i que cooperant entre tots es pugui aconseguir l'èxit grupal. Amb aquest esperit volen formar persones que no considerin la competència social i individual com a objectius principals. L'autor però, adverteix que avui en dia això no és gens fàcil, ja que els alumnes es troben en una societat plenament competitiva i individualista. Si més no, s'han de donar als alumnes els instruments necessaris perquè tinguin un desenvolupament equilibrat dins d'aquesta societat, és a dir, que sàpiguen com cooperar amb la resta de persones, sabent que viuen en una societat plenament competitiva i individualista.

Aquest mateix autor ens exposa els set punts claus de la implementació dels jocs cooperatius en les classes d'educació física, en les quals el principal beneficiat esdevindrà l'alumnat. Els set punts són esmentats a continuació (Teodorico, 2004):

- L'alumne jugarà per plaer, sense esperar un premi per guanyar el joc.
- L'alumne gaudirà del joc, ja que no s'haurà de preocupar si no assoleix l'objectiu establert.
- S'augmentarà l'autoestima dels alumnes perquè tots ells participaran, des dels més capaços fins als menys capaços.
- Els companys es veuran com el que són, ni superiors ni inferiors. No hi haurà la necessitat de veure'ls com a enemics.
- L'alumne coneixerà les seves pròpies aptituds, ja que haurà de superar-se a si mateix i no als altres.
- Participaran en una activitat en grup, on no es centrarà en un sol alumne si no en tots. D'aquesta manera es potenciarà un valor molt important, la solidaritat.
- Tots els alumnes seran protagonistes del joc.

Velázquez (2010) ens diu que "jugar de forma cooperativa ha de ser una experiència per aprendre a conviure. Només d'aquesta manera el joc cooperatiu servirà per al desenvolupament de les habilitats socials, per generar interacció motora i desenvolupar la responsabilitat individual convertint-la en un pas previ cap a l'aprenentatge cooperatiu."

3. Justificació de la recerca, objectius i hipòtesis.

3.1. Justificació

Els infants més vulnerables d'un grup classe, quan parlen de la seva classe, diuen que n'hi ha que molesten i que són problemàtics. Aquesta visió es fomenta en la relació entre líders i exclosos, on aquests últims, són objecte d'agressió d'alguns líders. Quan aquests defineixen el seu grup, una de les primeres coses que surten és que hi ha gent aïllada i que no tenen cap amic (Síndic, 2006).

En la etapa de primària, entre 8 i 12 anys, ja hi ha infants que volen exercir de líders utilitzant una agressivitat directa amb missatges orals i, normalment, acompanyats de gestos corporals (Collell i Escudé, 2006).

En l'àmbit d'educació física, el joc ha esdevingut una font d'aprenentatge significatiu per l'alumnat, fet que ha comportat que sigui considerat d'un gran valor educatiu (Garaigordobil, 2007).

Velázquez (2002); Garaigordobil (2002); Ruiz i Omeñaca (2009), citat per Velázquez (2010), ens defineixen el joc cooperatiu com una activitat lúdica en la qual els participants tenen un objectiu comú per assolir. El rol de cada un d'aquests no té perquè ser el mateix, encara que no hi pot haver oposició entre ells, sinó al contrari, hi ha d'haver col·laboració.

Hernández i Melero (2008) consideren que els jocs cooperatius desenvolupen i originen diversos aprenentatges com la valoració del treball en equip, jugar amb altres companys i no contra ells on tots guanyen o tots perden i on l'objectiu és comú per a tots els participants. A més, Teodorico (2004) ens afirma que amb aquestes activitats lúdiques els alumnes poden valorar, compartir i reflexionar sobre la relació que estableixen amb els altres companys i sobre la relació amb ells mateixos.

Per tant, tenint en compte tot aquests aspectes, es considera interessant realitzar una recerca centrada en el joc cooperatiu per valorar si aquesta millora les relacions entre els alumnes de 5è de primària i per fer desaparèixer la figura d'alumnes menys acceptats.

3.2. Objectius

Relatiu al disseny de la intervenció i dels instruments

1. Dissenyar una unitat de programació centrada en el treball cooperatiu per mitjà de jocs i activitats cooperatives dirigida a alumnes de cinquè de primària.
2. Elaborar els instruments necessaris per l'avaluació dels outcomes: el qüestionari *ad hoc* per la confecció del sociograma, i l'instrument observacional *ad hoc* de les relacions grup-classe.

Relatiu a l'avaluació de la intervenció

3. Avaluar l'efecte de l'aplicació d'una unitat de programació, centrada en la pràctica de jocs cooperatius, en la relació que s'estableix entre alumnes de cinquè de primària, focalitzant l'atenció entre els líders i els alumnes amb menys acceptació per part dels companys del grup-classe.
  - 3.1. Identificar els rols de líder i el de baixa acceptació social i les seves relacions, entre els alumnes dels dos cursos de cinquè de primària (grup experimental i grup control), abans (pre) i després (post) a l'aplicació de la unitat de programació.
  - 3.2. Analitzar i comparar les relacions i interaccions que s'estableixen entre els alumnes que prenen el rol de líder i els alumnes amb baixa acceptació social abans i després a l'aplicació de la unitat de programació.
  - 3.3. Comparar les relacions que s'estableixen entre els alumnes que prenen el rol de líder i els alumnes amb baixa acceptació social del

grup experimental amb els del grup control, abans i després a l'aplicació de la unitat de programació.

3.3. Hipòtesis

L'aplicació d'una unitat de programació centrada en el treball cooperatiu, millorarà les relacions entre els alumnes que prenen el rol de líders i els alumnes amb baixa acceptació en el grup-classe dels que conformen el grup experimental.

4. Mètodes

4.1. Descripció de la mostra

La mostra del present estudi són els 51 alumnes de 5è de primària de l'Escola Sant Joan de Berga, situats en les edats de 10 i 11 anys.

Pel que fa al grup classe 5è B (assignat com a grup experimental) hi ha 25 alumnes, 8 dels quals són nenes i els altres 17 són nens. Del total d'alumnes que hi ha en el grup, 6 d'ells són d'origen marroquí i 2 sud-americans. Aquest grup d'immigrants estan completament integrat en la societat i dominen les dues llengües oficials.

A final d'aquest últim trimestre un alumne ha marxat per motius personals de l'escola i del país. A dia d'avui, han passat a ser un total de 24 alumnes, 7 dels quals són nenes i els altres 17 són nens.

La llengua que predomina en aquest grup és el català. Tot els alumnes utilitzen el català per comunicar-se entre ells i per adreçar-se al mestre/a. El català és la llengua vehicular per comunicar-se dins l'aula i fora de l'aula, el pati. El grup d'immigrants, no utilitza la seva llengua nativa per comunicar-se amb els altres alumnes de mateix origen, sinó que també utilitzen el català.

En referència al grup de 5è A (assignat com a grup control) és una classe composta per 23 alumnes, 15 nens i 8 nenes. D'aquests 23 alumnes hi ha un alumne que té un retard mental, fet que comporta que realitzi l'escola compartida. No obstant, moltes de les activitats les realitza amb els seus companys de classe.

Aquest grup té un nombre molt reduït d'immigrants. Només hi ha dos marroquins, i una nena africana adoptada de petita per una família catalana. Al igual que l'altra grup de 5è, aquests 3 alumnes estan totalment integrats en la societat i dominen les dues llengües oficials del país. Per això a l'hora de comunicar-se amb els seus companys de classe o del mateix origen ho fan amb el català igualment.

En aquest grup també s'utilitza com a llengua vehicular el català en tots els espais de l'escola. Com també s'utilitza aquesta llengua per adreçar-se els uns als altres.

4.2. Intervenció

La intervenció del present estudi és una unitat de programació¹ dirigida als infants del grup de 5è de primària B que conformen el grup experimental.

La unitat de programació com a principal i únic component de la intervenció està composta per 8 sessions. Aquesta unitat té com a títol: Construïm figures humanes.

Els objectius principals d'aquesta unitat són apreciar el treball ben fet i en grup, responsabilitzant-se del propi aprenentatge i el dels seus companys, i comprendre la importància que té la cooperació i la confiança en els companys per la superació de pors i la realització de figures humanes. Per assolir aquests objectius els alumnes han treballat diferents continguts d'educació física relacionats amb la participació, el respecte i l'acceptació dels companys.

Per treballar aquests continguts, totes les sessions estaven compostes per 3 parts: part inicial, part principal i part final. A la part inicial i final de cada sessió, he dut a terme diferents jocs cooperatius. En total 16 jocs cooperatius diferents. I en les parts principals de cada sessió, els alumnes han treballat la construcció de figures humanes de diferent nombre de persones amb la finalitat de poder i saber construir varies figures humanes per crear una coreografia on l'element principal seran aquestes.

---

¹ Veure en els annexos la unitat de programació pag. 53

4.2.1. Instruments

- Qüestionari *ad hoc* per la confecció del sociograma

El qüestionari s'ha elaborat per l'estudi partir de la utilització del model base d'un qüestionari validat (Pujolàs; Lago; Naranjo; Casañas; Traver; Marín; Morriña; Abad; 2008). El qüestionari està compost per 7 preguntes en format resposta oberta i multiresposta. El qüestionari permet poder obtenir informació dels alumnes que són més ben acceptats i rebutjats en activitats realitzades dins de l'aula, en les sessions d'educació física i el pati (3 nivells d'interacció), i els principals motius.²

Aquest qüestionari permet poder avaluar l'*outcome*: Detecció del rol de líder i de baixa acceptació social i de les relacions entre els alumnes de 5è de primària.

- Instrument observacional *ad hoc* de les relacions de grup-classe

Aquest instrument és una combinació de format de camp i sistema de categories³. Està compost per 4 dimensions/criteri: contacte físic, contacte verbal, interacció amb la resta de companys/es i interacció. Dins de cada dimensió/criteri hi ha 3 categories més concretes. En el cas de la dimensió/criteri contacte físic, hi trobem: contacte físic positiu (CFP), contacte físic negatiu (CFN) i no hi ha contacte (NCF). La dimensió/criteri contacte verbal està desglossada en: contacte verbal positiu (CVP), contacte verbal negatiu (CVN) i no hi ha contacte verbal (NCV). Les categories de la dimensió/criteri interacció amb la resta de companys/es són: participació grupal positiva (PGP), participació grupal negativa (PGN) i

---

² Veure en els annexos el qüestionari pàg.71

³ Veure en els annexos l'instrument observacional pàg.73

no hi ha participació (NPG). I per últim, la dimensió/criteri interacció està format per una única categoria, no hi ha interacció (NI). Tan el líder del grup com el menys acceptat, són observats amb les mateixes dimensions/criteris i categories.

L'instrument observacional permet poder avaluar l'*outcome*: Interaccions i relacions que s'estableixen entre els alumnes de 5è de primària.

4.3. Disseny i procediment de l'estudi

El plantejament general del treball final de grau opta per la complementarietat metodològica. Per una banda, la intervenció s'avalua amb un disseny quasi-experimental *pre-post* amb grup control. Per altra banda, la metodologia observacional juga un paper fonamental per l'avaluació de les relacions. Així doncs, des del punt de vista dels dissenys observacionals podem parlar d'un disseny de seguiment, idiogràfic i multidimensional.

Per assignar el grup experimental i el grup control de la investigació ha sigut aleatòriament pel següent motiu. S'havia de dur a terme una unitat de programació amb el grup en què el meu tutor fes classe, per tant el grup experimental havia de ser la classe de 5è B.

Una vegada sabut quin seria el grup experimental i el grup control, se'ls aplicar a tots dos un pretest, que en aquest cas són les preguntes d'un sociograma. Aquest sociograma es va passar el primer dia de pràctiques, quasi bé, a la mateixa hora a tots dos grups. El procediment va ser el mateix tan per un grup com per l'altre. Primer es va explicar què era aquest sociograma i que el contingut d'aquest seria confidencial. Així, d'aquesta manera, els alumnes respondrien amb més sinceritat. A continuació vam llegir entre tots les 7 preguntes que formaven el sociograma per solucionar tots els dubtes que poguessin tenir i els vaig dir que tenien 15 minuts per contestar-lo.

L'últim dia que vaig ser a l'escola vaig passar el *postest*, que en aquest cas eren les mateixes preguntes del sociograma que en el *pretest*. El

procediment va ser exactament el mateix que el primer cop que els vaig passar.

Al tenir la informació necessària del grup experimental, gràcies al buidatge dels sociogrames, es va aplicar a aquest grup una unitat de jocs cooperatius titulada: Construïm figures humanes. Aquesta unitat va tenir una durada de 8 setmanes i es va dur a terme al llarg del segon trimestre escolar, més concretament els dilluns de 9:00 a 10:00 del matí o els dimecres de 10:00 a les 11:00 del matí. Cada setmana es va fer una sessió de la unitat, depenen de la disposició escolar s'ha dut a terme el dilluns o el dimecres. Al ser una unitat de programació de jocs cooperatius, els alumnes sempre van treballar en grup reduït o grup més ampli. Els grups per crear les figures humanes i la coreografia, des de la primera sessió, sempre van ser els mateixos. Aquests van ser formats tenint en compte les informacions que havien donat els sociogrames, ja que els grups estaven compostos per alumnes que tenien una relació complicada i alumnes neutrals, és a dir, alumnes que no tenien cap problema de relació amb ningú. Així s'aconseguia que certs alumnes treballassin junts i haguessin de cooperar entre ells, però també amb l'ajuda d'alumnes amb més facilitat de treballar en equip.

Per poder analitzar les dades amb l'instrument observacional *ad hoc* de les relacions del grup-classe, es va gravar la primera i la última sessió de la unitat de programació. Es va fer així perquè es volia tenir enregistrat com treballaven el líder i el menys acceptat del grup en la primera sessió, i veure si en la última sessió aquests dos alumnes havien millorat les seves relació i les seves conductes.

Les dues sessions van ser gravades un dimecres de 10:00 a 11:00 del matí. Per fer-ho es van utilitzar dues càmeres de gravar: una d'elles estava fixa amb un trípode enfocant en tot moment el grup on hi havia el líder i el menys acceptat, que volia tenir enregistrat totes les conductes que hi poguessin haver. L'altra càmera, que la duia el mestre d'educació física, anava gravant a la resta del grup però també al grup del líder i del menys acceptat. Es va voler fer així perquè d'aquesta manera els dos alumnes

principals de la investigació no es sentirien tan observats i així, els altres alumnes no s'adonarien del motiu de la gravació. Com que no és gaire rutinari que els gravin mentre fan una sessió d'educació física, al principi de les dues sessions enregistrades, es va explicar que aquestes gravacions eren perquè la meua tutora de la universitat veies com es duu a terme una sessió. Així es procurava que els alumnes actuessin amb total naturalitat i sense està condicionats per les càmeres.

Mentre el grup experimental duia a terme la unitat de jocs cooperatius, el grup control, esporàdicament, va fer alguna sessió de jocs cooperatius. Cal dir "esporàdicament" perquè des de l'escola van dir que els dos grups havien de treballar continguts similars. No obstant, només van realitzar el principi de la unitat i força diferent.

4.4. Anàlisi de les dades

4.4.1. Anàlisi de les dades dels sociogrames

Per fer el buidatge dels sociogrames *pre i post*, s'ha fet per preguntes, ja que si es feia conjuntament el mapa de relacions no era gaire entenedor.

Els mapes de relacions s'han fet de la següent manera: primer es feia el buidatge d'una de les preguntes positives i negatives de cada un dels alumnes. D'aquesta manera se sabia a qui escollien positivament i negativament cada alumne, i es podia detectar el/els líder/s del grup i el/els menys acceptat/s. A continuació es començava a construir el mapa de relacions a través de la llista d'eleccions que s'acaba de comentar. En cada un dels mapes seguia el mateix procediment, primer es col·locava el/els líder/s del grup i el rebutjat/s, així es feia més fàcil distribuir la resta d'alumnat per tal que fos més entenedor i no hi hagués moltes fletxes encreuades.

Primer s'ha fet el buidatge dels sociogrames *pre*, i posteriorment els *post*. S'ha fet així perquè d'aquesta manera ja es podien anar observant possibles canvis per destacar en els resultats.

4.4.2. Anàlisi de les dades observacionals

L'observació i creació dels registres observacionals es va realitzar a través del programa Lince v 1.2.1 per Windows 7. Per la creació dels registres per mitjà del programa, l'instrument observacional va ser introduït dins els programa Lince per tal de poder enregistrar les conductes que duïen a terme el líder i el menys acceptat, i amb quina freqüència es donava cada categoria.

Els registres observacionals van ser traspassats al programa Excel, a partir del qual es va poder realitzar l'anàlisi. L'anàlisi s'ha centrat en obtenir freqüències i proporcions de cadascuna de les categories tant pel que fa al líder com el menys acceptat. També s'ha realitzat un anàlisi seqüencial de retards 1, a partir del càlcul de freqüències i proporcions entre la interacció del líder i el menys acceptat.

5. Resultats

5.1. Resultats extrets dels sociogrames

- **Relacions dels alumnes de 5è de primària abans de la intervenció (unitat de programació).**

En el sociograma *pre* del grup experimental en relació a la pregunta amb qui t'agrada i amb qui no t'agrada anar al grup a l'hora d'educació física, es pot observar com els nens i les nenes de la classe no volen formar grup amb algú que no sigui del seu mateix sexe. Els nens volen anar amb els nens i les nenes amb les nenes. No obstant, a l'hora d'escollir negativament si que s'escullen entre gèneres.

Aquest grup experimental, a l'hora de fer educació física, es divideix en tres grups clarament visibles sense tenir cap tipus de relació entre ells. El més nombrós és el que està compost per la majoria de nens, però no tots perquè hi ha un petit grup d'alumnes que formen un grup, i pel líder (12)⁴. Després les nenes, tot i ser menys que els nens, també es divideixen en dos grups. El més nombrós és on hi ha la líder (18) de les nenes i no tenen cap tipus de relació amb l'altre grup que formen dues nenes. Fora d'aquests dos grups hi queden 5 alumnes, tots ells nens, que són el menys acceptats a l'hora d'educació física.

En les classes d'educació física hi ha clarament un líder destacable (12). Aquest és escollit 8 vegades positivament i cap de negativa, amb el grup de les nenes passa el mateix, la nena (18) més escollida té 3 vots positius i cap de negatiu. Per altra banda, veiem com dos alumnes són significativament els menys acceptats per la resta de companys. El (6) és escollit 7 vegades negativament i el (20) n'és escollit 6.

A l'hora d'escollir negativament a l'alumne, la resposta que més han utilitzat els nens i les nenes per justificar la seva elecció ha sigut amb un 45,8% la opció A "Perquè si faig les coses malament s'enfada amb mi", l'alumne (6)

---

⁴ El número identifica a un alumne.

menys acceptat, tots els que l'han escollit ha sigut amb la justificació de la resposta A. Seguidament, trobem l'opció D "lliure resposta" que ha estat escollida amb un 29,1%. La resposta menys escollida ha sigut la C "perquè és un trampós/a" amb un 8,3%. Per justificar els vots positius, els alumnes han utilitzat majoritàriament dues respostes. La més utilitzada ha sigut amb un 44% l'opció B "perquè m'ajuda a participar en els jocs", i la següent amb un 40% l'opció D "resposta lliure". Casualment el líder (12) del grup només ha sigut escollit una sola vegada per l'opció b.

Si ens fixem en els altres sociogrames⁵ de la resta de preguntes, l'estructura segueix sent la mateixa. El líder sempre és l'alumne (12) amb un gran nombre de vots positius a cada pregunta i els menys acceptats els dos alumnes que he comentat anteriorment, que entre ells es reparteixen els vots negatius dels companys de classe. A l'hora del pati però, es pot observar la figura d'un altre líder, ja que té els mateixos vots positius que el (12). A més, un d'aquests vots és el del líder. També s'observa com els nens i les nenes en cap moment tenen alguna relació positiva entre ells, al contrari, només negatives. Els grups dels quals s'ha parlat al principi es mantenen força. Les nenes tendeixen a formar un únic grup i els nens depèn l'espai i l'hora tendeixen ajuntar-se amb uns o altres però sempre formant grups molt semblants.

El grup control té algunes diferències força rellevants respecte el grup experimental. Observant el mateix sociograma, quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que... ja veiem com en aquest grup alguns nens tenen relació amb les seves companyes de classe. Tot i no ser la majoria, com a mínim tenen relació entre gèneres. Fins i tot hi ha un alumne (15) que està dins el grup de les nenes, sense ser rebutjat per cap d'aquestes.

A l'hora d'educació física s'observa com es formen 3 grups dins la classe. Un d'ells està format per la gran majoria de nens, l'altra per les nenes i un petit grup que està format pels 3 marroquins de la classe. Aquest grup però es dissolt en els altres sociogrames, ja que un membre deixa de tenir-hi relació

---

⁵ Veure als annexos els altres sociogrames del grup experimental pàg.75

per ajuntar-se amb el grup més nombrós de nenes. Tot i això, els altres dos sempre tenen un vincle entre ells.

Una altra diferència respecte el grup experimental, és que a l'hora d'educació física no hi ha un líder molt destacat, sinó que hi ha varis alumnes amb 3-4 vots positius. El què si que és força semblant al grup experimental és que en aquesta classe també hi ha dos alumnes menys acceptats, sobretot, l'alumne (16) amb 11 vots negatius.

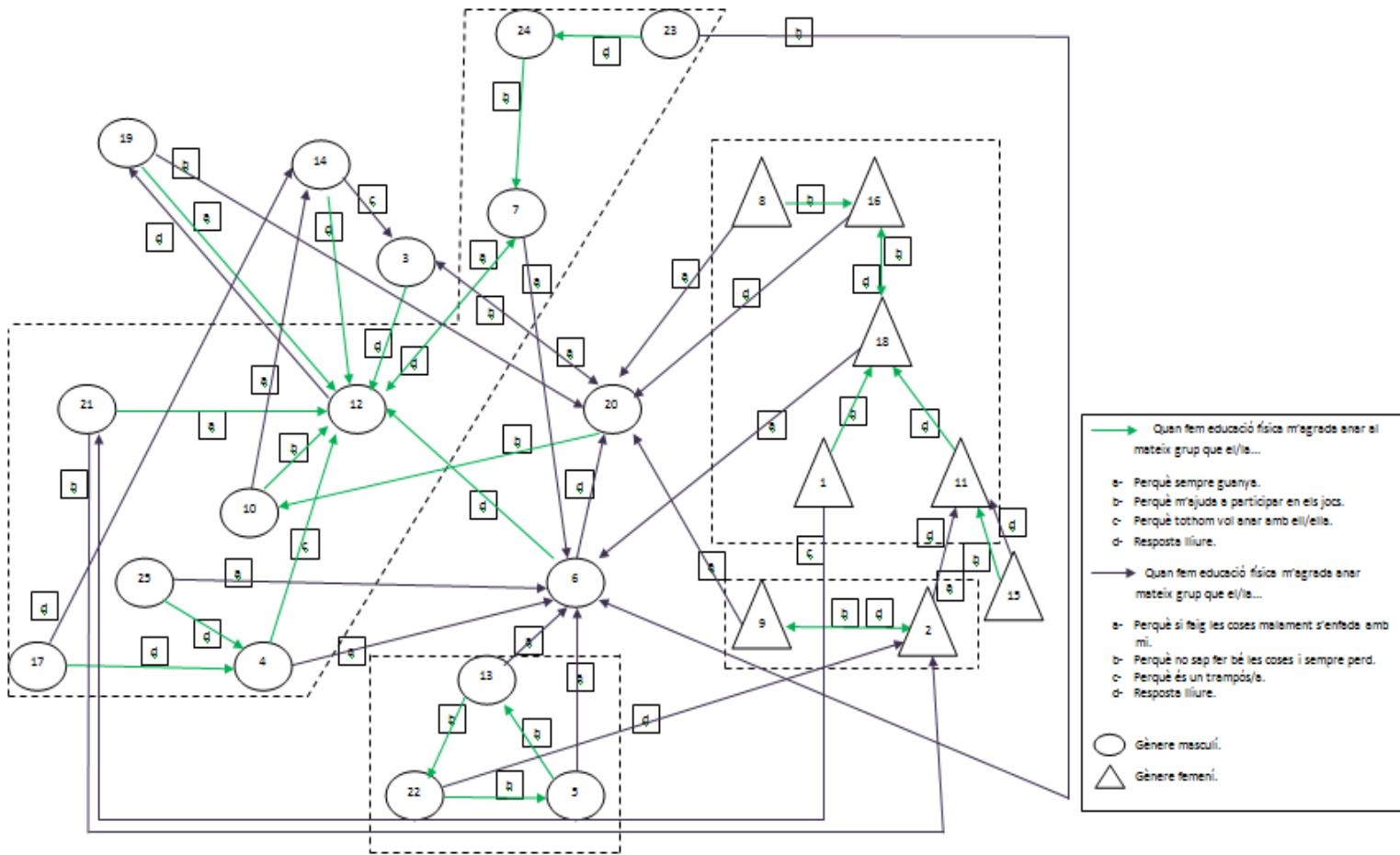
A l'hora de justificar l'elecció negativa, l'opció més utilitzada pels alumnes és amb un 39,1% la lletra D "lliure resposta". La segona opció més utilitzada ha sigut la B "perquè no sap fer bé les coses i sempre perd" amb un 34,7% i, igual que en el grup anterior, la resposta menys utilitzada ha sigut la C "perquè és un trampós/a" amb el 4,3%. Per altra banda, per justificar les eleccions positives la resposta més utilitzada ha sigut la B "perquè m'ajuda a participar en els jocs" amb un 43,4%. I com en els altres casos, la resposta també força utilitzada ha sigut la D "resposta lliure" amb el 30,4%.

Comparant aquest sociograma amb els altres de la resta de preguntes⁶, s'observa com no hi ha un líder molt destacable, ja que hi ha força alumnes que tenen 3-4 vots positius. En el cas de les nenes però, si que hi ha una líder (19), ja que sempre és escollida amb més vots positius que la resta, menys a l'hora del patí que no figura cap líder femení. A l'hora del patí, si que s'observa com hi ha un líder (5) del grup amb 5 vots positius. En canvi, els dos alumnes menys acceptats, segueixen sent els mateixos en la resta de sociogrames amb la majoria de vots negatius, entre. Les relacions entre nens i nenes en aquest grup si que són visibles, ja que en cada sociograma veiem com hi ha alguna relació entre gèneres oposat. On es dona més és a l'hora del pati, ja que veiem com el líder li agrada jugar amb la líder de les nenes. Els grups d'aquesta classe són força variables, ja que depèn el moment i l'espai es poden formar grups per gènere, per relacions positives, o fins i tot, és poden formar grans grups com passa a l'hora del pati.

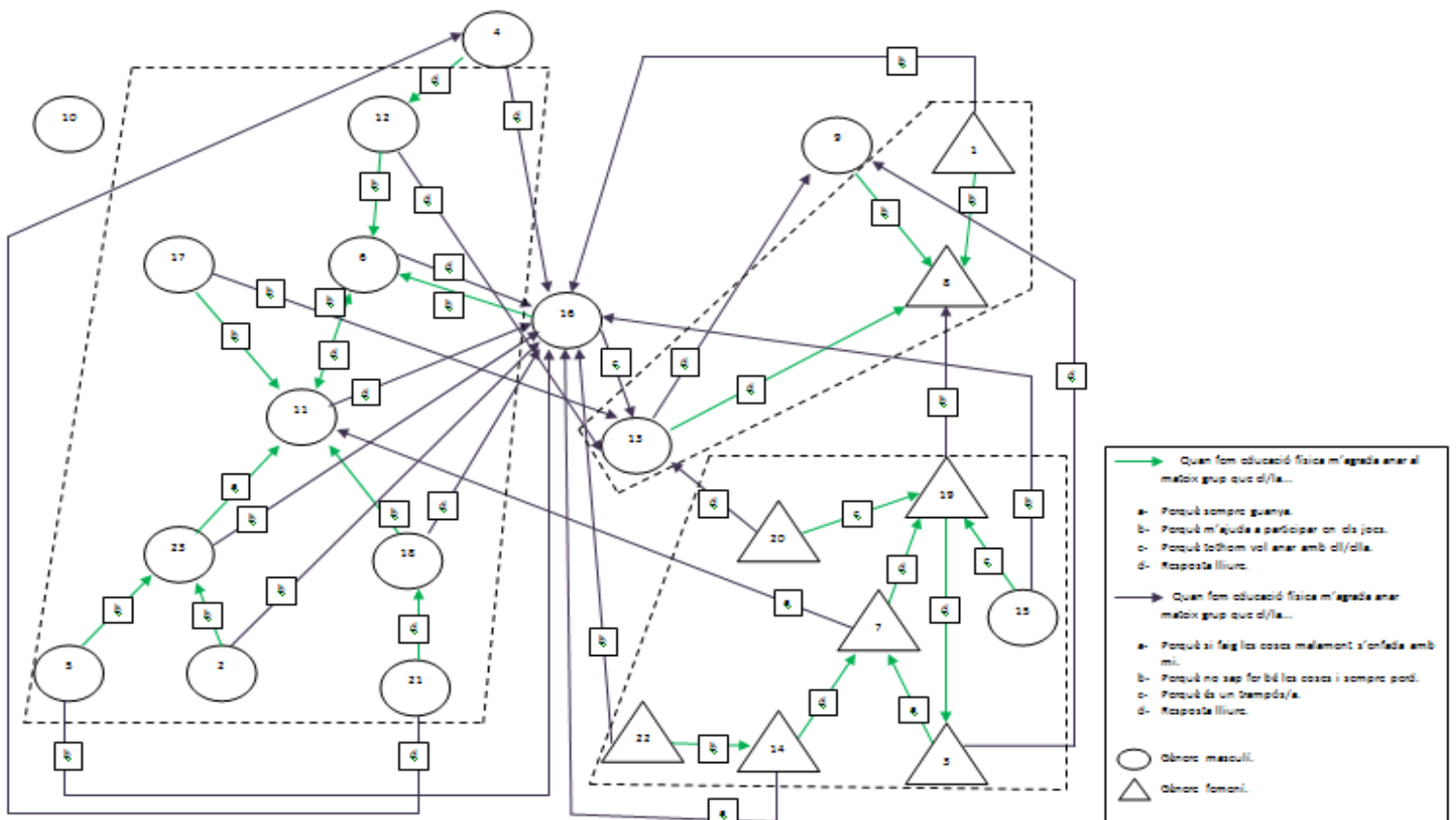
---

⁶ Veure als annexos els altres sociogrames del grup control pàg.81

Sociograma pre grup experimental: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

Primer qüestionari grup control: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

- **Comparativa de les relacions entre els alumnes del grup experimental *pre* i *post* a la intervenció (unitat didàctica).**

En el sociograma *post* del grup experimental en relació a la pregunta amb qui m'agrada/no m'agrada anar al grup quan fem educació física, s'observa que després d'haver aplicat una unitat de jocs cooperatius les relacions entre gèneres segueixen sent les mateixes. El mapa de relacions ajuda a veure com entre els nens i les nenes encara no hi ha cap elecció entre gèneres oposats. Les alumnes de gènere femení segueixen volent formar grups amb les de gènere femení i els alumnes de gènere masculí amb els alumnes de gènere masculí. A l'hora del pati però, hi ha un alumne de gènere femení que escull positivament a un nen. En els altres sociogrames es segueix veient la mateixa estructura de nens a un costat i nenes a un altra sense tenir cap relació entre ells.

Després d'haver treballat els jocs cooperatius amb el grup experimental a l'hora d'educació física, es veu com els 4 grups que hi havia en els sociogrames *pre* desapareixen per formar dos grans grups, els de nens i el de nenes. En els resultats de les altres preguntes s'observa el mateix que en aquesta. Van desapareixent els grups per formar 2 grups, els de nens i el de nenes, incloent alguns dels alumnes que anteriorment no eren acceptats dins d'aquests grups. A l'hora del pati però, encara hi segueix havent dos grup de nens, en canvi les nenes tendeixen a crear un sol grup totes elles menys una que és la menys acceptada per aquestes.

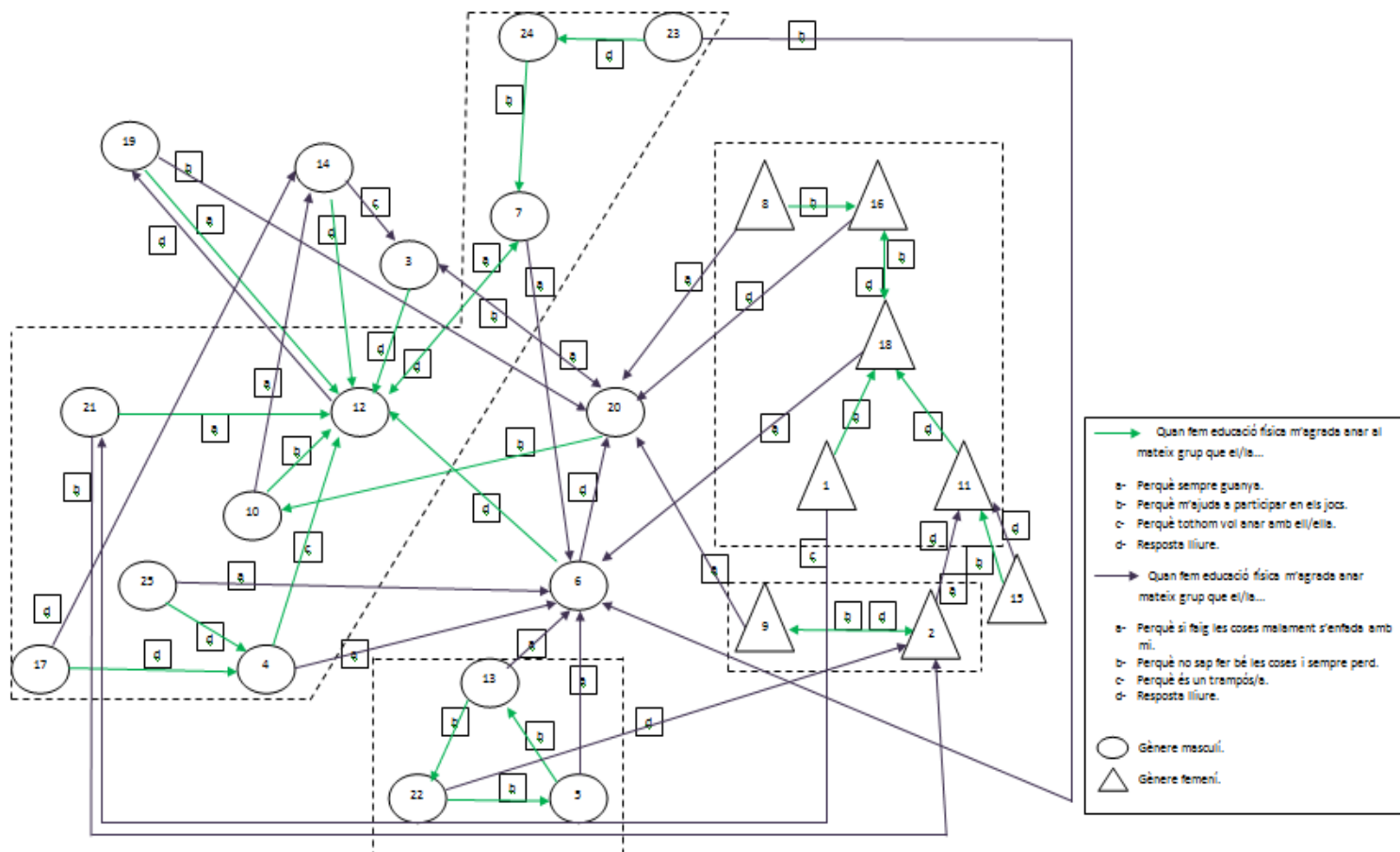
El líder del grup, segueix sent el mateix alumne (12) però amb algunes diferències. A l'hora de fer educació física, després d'haver realitzar la unitat, l'alumne líder encara ho és més. En el sociograma *pre* va ser escollit 8 vegades positivament, en canvi en el sociograma *post* ha sigut escollit positivament 10 vegades. També els dos alumnes menys acceptats han augmentat el nombre d'eleccions negatives, fent així que la resta d'alumnes revés menys vots negatius. No obstant, l'alumne (6) que anteriorment era el més escollit negativament a l'hora de fer educació física ha passat a no ser-ho. Tot i aquest resultat, aquest alumne a augmentat el nombre de vots negatius, passant de 7 a 8 vots. L'alumne (20) és el menys acceptat en

aquesta assignatura amb un total de 11 vots negatius, per 6 que en tenia en el sociograma d'abans de la intervenció. El líder (12) i menys acceptat (6) després de treballar en el mateix grup durant tota la unitat de jocs cooperatius, ha fet que el líder escollís al menys acceptat negativament. No obstant, en els altres dos sociogrames, el líder no ha escollit negativament al menys acceptat, cosa que en els sociogrames *pre* si ho havia fet. Un altra cas força semblant aquest, s'ha donat amb el grup de nenes. Després de treballar en el mateix grup la líder femenina (18) i la menys acceptada (11), els resultats del sociograma post ens demostren com la líder l'ha escollit negativament, en canvi en els sociogrames d'abans de la unitat la líder no l'havia escollit. En altres grups de treball passa exactament el mateix, abans de treballar junts/es no s'escollien negativament i després d'aplicar la unitat de jocs cooperatius si que s'escullen negativament.

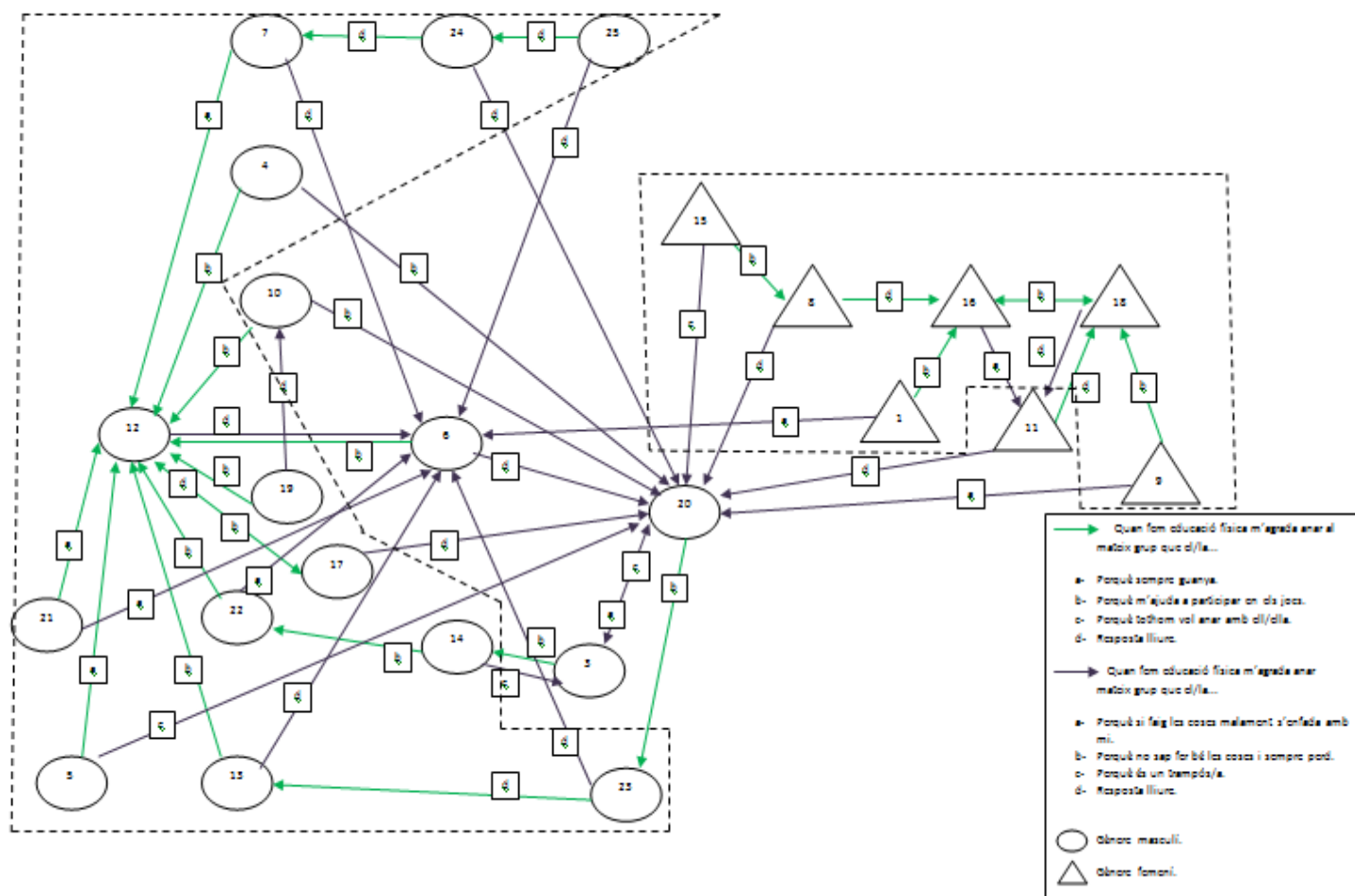
A l'hora del pati el líder (12) segueix sent el mateix amb els mateixos vots positius. La diferència dels sociogrames *pre* i *post* és que el segon líder que hi havia anteriorment a l'hora del pati ha desaparegut per complet, quedant així un únic líder en aquesta hora. Per altra banda, els més escollits negativament segueixen sent els mateixos dos alumnes (6) i (20), el primer d'aquests però disminuint els vots negatius.

Pel que fa a les respostes que han escollit per justificar la seva elecció positiva i negativa en el sociogrames *post*, respecte la pregunta relacionada amb l'educació física, hi ha hagut algun canvi respecte el sociogrames *pre*. A l'hora d'escollir als alumnes negativament, es justificaven amb la resposta D "resposta lliure" amb un 50%, seguit de la resposta C "perquè és un trampós/a" amb el 16,6%. En el sociogrames d'abans de la intervenció els alumnes utilitzaven la resposta A "perquè si faig les coses malament s'enfada amb mi" amb un 45,8% per justificar-se i la resposta menys utilitzada era la C "perquè és un trampós/a" amb el 8,3%. Per altra banda, a l'hora d'escollir positivament algun alumne ho completaven el 62,5% amb la resposta B "perquè m'ajuda a participar en els jocs", igual que en els sociogrames *pre* aquesta ha sigut la resposta més utilitzada.

Sociograma pre grup experimental: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

Sociograma post grup experimental: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

- Comparativa de les relacions entre els alumnes del grup control abans i després de la intervenció al grup experimental.

A diferència del primer qüestionari, respecte la pregunta quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar amb... en el segon qüestionari ja no hi ha cap relació entre els nens i les nenes. En el primer qüestionari es veu com dos nens tenen relació amb dues nenes, però en el segon qüestionari aquestes relacions acaben desapareixen donant lloc a formar dos grans grups, un de nens i un de nenes. A l'hora del pati també puc observar com les relació entre gèneres ha disminuït molt, ja que en el mapa de relacions del segon qüestionari es veu com pràcticament no hi ha relació entre els nens i les nenes. Només un nen (15) escull positivament a la líder de les nenes (19).

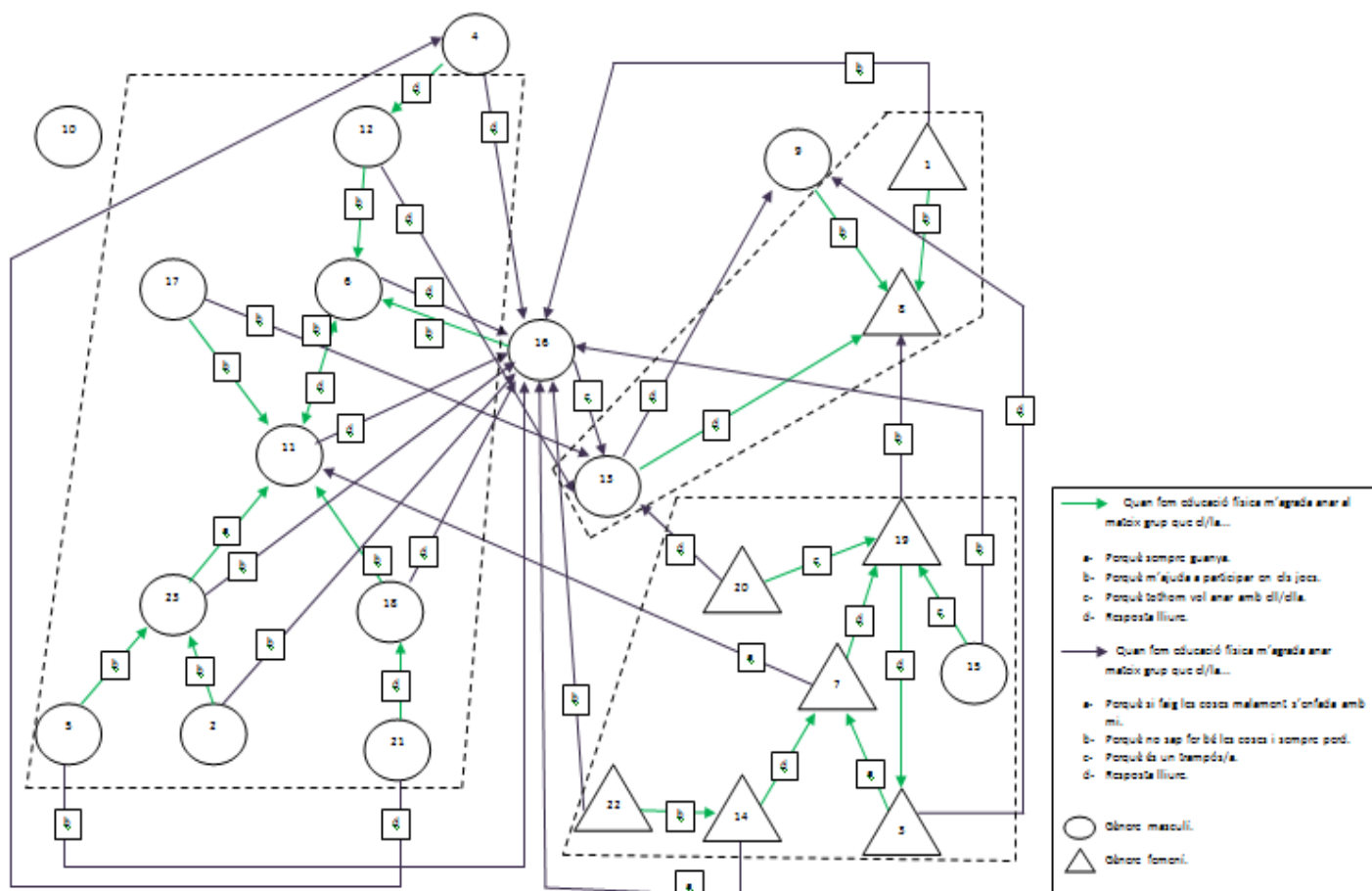
El grup control, a l'hora d'educació física, segueix mantenint força semblants els grups de companys. El grup de les nenes segueix sent format per les mateixes, menys pel (15) que ha deixat de tenir relació en aquesta hora. L'altre petit grup de marroquins que vaig detectar en el primer qüestionari, avui dia encara segueix sent-hi. El tercer grup de la classe, el dels nois, segueix estan format pels mateixos membres, sense una excepció. També amb els alumnes menys acceptat que s'observen en el primer qüestionari. A l'hora del pati amb comparació amb el primer qüestionari, es veu com els grups es dissolen força. En el segon qüestionari es veu com tornen aparèixer dos grups diferenciats per gèneres, la qual cosa no passava en el primer qüestionari on es detectava un gran grup format pels nens i nenes de la classe.

A l'hora d'educació física, aquest cop si que es detecta un líder pel grup dels nens i una líder pel grup de les nenes. El líder dels nens és escollit amb 7 vots positius i la de les nenes amb 4. En els altres sociogrames es veu com els líders que ens van sortir a l'inici han anat desapareixent o disminuint considerablement els seus vots positius. L'únic és que en el primer i el segon qüestionari segueixen mantenint la figura de líder és la (19), tot i que en tots els casos és la líder de les nenes i no del grup classe, ja que només és escollida per les noies. A l'hora d'educació física però s'observa com ha

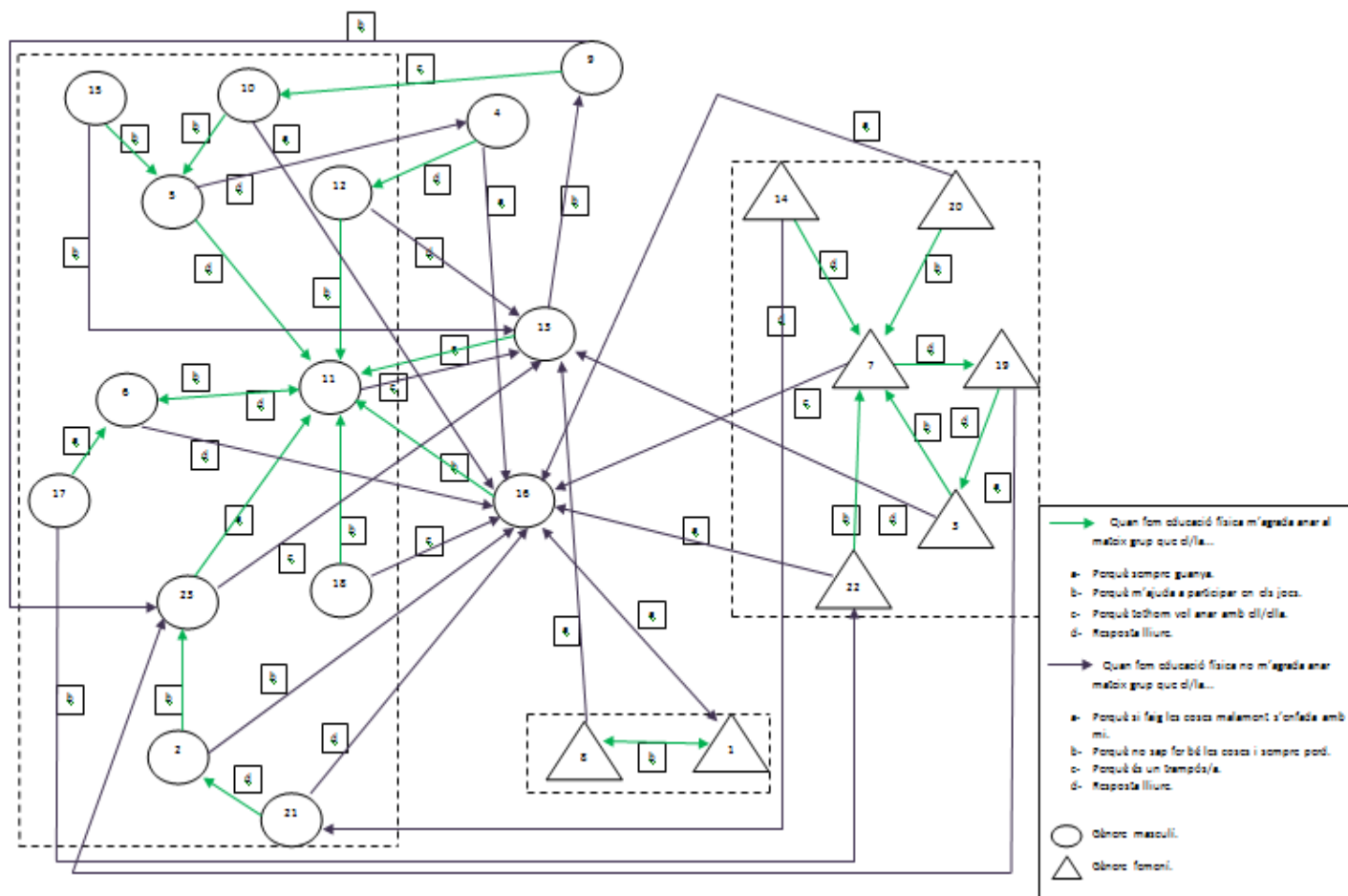
deixat el paper de líder, ja que no ha sigut la més votada. Tot i que això només es doni en aquest mapa de relacions.

Pel que fa a les respostes per justificar la seva elecció positiva i negativa, i així poder detectar aquesta vegada un líder més consolidat i un canvi de líder en el grup de les noies, en el segon qüestionari, respecte la pregunta relacionada amb l'educació física, no hi ha hagut cap canvi destacable. La única cosa que ha variat han sigut els percentatges. Per escollir positivament a un company, la resposta més escollida ha seguit sent la B "perquè m'ajuda a participar en els jocs" amb un 52,%, augmentant així el nombre de vots respecte primer qüestionari. La segona resposta més escollida ha sigut la D "resposta lliure" amb el mateix percentatge que en el primer qüestionari, 30,4%. Mirant les respostes d'elecció negativa, han variat els resultats. En els sociogrames post- la resposta més utilitzada ha sigut la A "perquè si faig les coses malament s'enfada amb mi" amb un 34,7%, seguida de la resposta D "lliure resposta" amb el 26% dels vots.

Primer qüestionari grup control: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

Segon qüestionari grup control: Quan fem educació física m'agrada/no m'agrada anar al mateix grup que el/la...

5.2. Resultats extrets de l'anàlisi observacional

5.2.1. Conductes adoptades pel líder i el menys acceptat en les relacions entre ambdós i el grup-classe, *pre* i *post* a la intervenció.

Tal i com s'observa a la Taula 1, tan l'alumne líder com el menys acceptat, el percentatge més elevat es troba a l'hora d'interaccionar amb la resta del grup. En ambdós casos, el resultat ha sigut positiu, ja que en la sessió *pre* el líder havia participat positivament un 15,6 % i el menys acceptat un 12,1%, en canvi en la sessió *post*, els percentatges havien augmentat al 17% en els dos alumnes. Si es mira la participació grupal negativa de l'alumne menys acceptat veiem com ha disminuït del 18,4% al 13,4%. En canvi no hi ha hagut millores en aquest aspecte en el líder, ja que en la primera sessió va participar negativament un 1,7% i en la última sessió un 2,8%.

Una altra dada interessant que s'observa és que els dos alumnes tenen, més o menys, el mateix contacte físic positiu i verbal positiu l'un a l'altre. També però, aquests contactes positius s'observa com en la sessió *post* disminueixen, és a dir, no és donen en tantes ocasions. Per contra, els contactes negatius, tan verbals com físics, en la sessió *post* augmenten lleugerament. Exceptuant algun cas del menys acceptat on millora el contacte físic amb el líder.

També es veu un canvi positiu en els dos alumnes a l'hora de deixar d'interaccionar amb el grup o la resta de classe. Tots dos disminueixen les ocasions en que es desenten del grup i de la sessió

Taula 1: Percentatge de les ocasions en que el líder i el rebutjat han dut a terme una de les categories.

Dimensions	Categories	LÍDER		REBUTJAT	
		% Pretest	% Postest	% Pretest	% Postest
	Positiu	2,3%	0%	2,8%	0,7%

Contacte Físic	Negatiu	0%	4,2%	6,3%	5,6%
	Neutre	2,8%	4,9%	0%	2,8%
Contacte Verbal	Positiu	6,9%	5,6%	5,2%	5,6%
	Negatiu	3,4%	3,5%	1,1%	2,1%
	Neutre	3,4%	5,6%	2,3%	3,5%
Interacció amb la resta de companys/es	Positiva	15,6%	17%	12,1%	17%
	Negativa	1,7%	2,8%	18,4%	13,4%
	Neutre	1,1%	0%	0%	1,4%
Interacció	No interacció	8,6%	4,2%	8%	4,9%

5.2.2. Interacció entre el líder i el menys acceptat *pre* i *post* a la intervenció.

A la Taula 2, es pot observar com en la primera sessió s'ha reproduït 15 vegades que després que l'alumne líder participés positivament, el menys acceptat també hi participés de la mateixa manera. En canvi en la sessió *post*, aquesta mateixa participació només s'ha donat en 7 ocasions, disminuint així considerablement. Per contra ha augmentat el nombre de vegades en que el líder participava negativament, conjuntament amb el menys acceptat de 1 ocasió, en la sessió *pre*, a 6 vegades en la última sessió.

També es pot observar com en la primera sessió, en 5 ocasions, quan el líder ha deixat de interaccionar amb el grup-classe, el menys acceptat ha actuat de la mateixa manera. En canvi, en la última sessió, només s'ha donat en dues ocasions.

Una altra dada interessant és que en la primera sessió s'ha produït dues vegades que després que el líder tingués un contacte físic positiu i un contacte verbal positiu, el menys acceptat reaccionés amb el mateix tipus de contacte.

Per acabar, destacar que en la primera sessió, en cap ocasió, el líder va tenir un contacte físic negatiu cap al menys acceptat. En canvi, en la sessió *post*, en 3 ocasions el líder va tenir un contacte físic negatiu cap al menys acceptat, actuant de la mateixa manera aquest.

Taula 2: Interaccions entre el líder (acció) i el menys acceptat (resposta).

				MENYS ACCEPTACIÓ									
				Contacte Físic			Contacte Verbal			Interacció amb la resta de companys			Interacció
				P ¹	N ²	Ne ³	P	N	Ne	P	N	Ne	NI ⁴
LÍDER	PRE	Contacte Físic	P	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
			N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Contacte Verbal	P	2	2	-	3	-	2	-	-	-	-
			N	-	-	-	1	-	2	-	2	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Interacció amb la resta de companys	P	-	1	-	-	-	-	15	1	-	1
			N	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Interacció	NI	-	-	-	-	1	-	1	2	-	5	
	POST	Contacte Físic	P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
			N	-	-	3	-	-	3	-	-	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Contacte Verbal	P	-	-	-	4	-	1	-	-	-	-
			N	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-
Ne			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Interacció amb la resta de companys		P	-	-	-	-	-	-	7	6	1	1	
		N	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
		Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Interacció	NI	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2		

¹ P= Positiu
² N= Negatiu
³ Ne= Neutre
⁴ NI= No interacció

Tal i com s'observa a la Taula 3, a la primera sessió s'ha produït en 8 ocasions que després que el menys acceptat participés positivament, el líder actués de la mateixa manera. Millorant aquest resultat, en la sessió *post*, aquesta mateixa participació s'ha produït en 9 vegades. En canvi, en la primera sessió, en 6 vegades s'ha donat el cas que mentre el menys acceptat participava negativament, el líder participava positivament. En la última sessió però, aquesta mateixa participació per part dels dos alumnes només s'ha vist en 3 ocasions.

Una altra dada interessant és que en la primera sessió i en la última, en 5 ocasions, després que el menys acceptat tingués un contacte físic negatiu sobre el líder, aquest ha actuat sense tenir cap tipus de contacte.

Un altre resultat força similar, es troba en la última sessió, quan es reproduïx 5 vegades que el menys acceptat té un contacte verbal negatiu amb el líder, i aquest reacciona ignorant-lo.

De la mateixa manera, tan en la primera com en l'última sessió, en 3 i 2 ocasions respectivament, després que el menys acceptat tingués un contacte verbal positiu, el líder ha reaccionat sense tenir-hi cap tipus de contacte.

Taula 3: Interaccions entre el menys acceptat (acció) i el líder (resposta).

			LÍDER										
			Contacte Físic			Contacte Verbal			Interacció amb la resta de companys			Interacció	
			P ¹	N ²	Ne ³	P	N	Ne	P	N	Ne	NI ⁴	
MENYS ACCEPTACIÓ	PRE	Contacte Físic	P	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
			N	2	-	5	1	1	2	-	-	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Contacte Verbal	P	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-
			N	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Interacció amb la resta de companys	P	-	-	-	-	-	-	8	-	-	1
			N	-	-	-	4	1	-	6	3	2	5
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Interacció	NI	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	
	POST	Contacte Físic	P	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
			N	-	2	5	1	-	5	-	-	-	-
			Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Contacte Verbal	P	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-
N			-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	
Ne			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Interacció amb la resta de companys		P	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-	
		N	-	-	-	-	2	-	3	1	-	1	
		Ne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Interacció		NI	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	

¹ P= Positiu
² N= Negatiu
³ Ne= Neutre
⁴ NI= No interacció

6. Discussió

En l'apartat anterior, s'ha fet el buidatge descriptiu dels diferents resultats que s'han obtingut al llarg de la investigació. Ara, es mostra l'opinió sobre el "perquè" d'aquests resultats, sempre des dels punts de vista dels autors citats en el marc teòric.

En el grup experimental, després d'haver aplicat una unitat de programació basada en el joc cooperatiu, a l'hora d'educació física, s'observa algun canvi molt positiu que en el grup control no s'ha observat. Per tant es pot dir que l'aplicació d'aquest tipus de joc pot ajudar a millorar la relació entre alumnes i pot fonamentar valors com el respecte. Per això, Teodorico (2004) ens diu que amb aquest tipus d'activitats els alumnes poden valorar, compartir i reflexionar sobre la relació que tenen amb els seus companys i sobre la relació que es té amb un mateix.

Un d'aquests canvis que es comenta anteriorment es dona a l'hora d'educació física. En els sociogrames *pre* del grup experimental, aquests estaven dividits en 4 grups, 2 de nens i 2 de nenes, i 6 alumnes que no eren acceptats per la resta de companys. Després d'aplicar-hi la unitat de jocs cooperatius, els sociogrames ens mostren com aquest grup ha deixat d'estar format per 4 grups, per només formar-ne 2, un de nens i un de nenes. A més, el nombre d'alumnes menys acceptats també ha disminuït, ja que en el sociograma *pre* observava 6 alumnes que no formaven part de cap grup, i en canvi, en el sociograma *post* només en són 4. Aquest trencament de grup pot ser degut a que treballant tantes sessions els uns amb els altres, realitzant sempre jocs on la cooperació era imprescindible, hagi fet que entre ells es coneguessin més profundament i que descobrissin de cada un habilitats que abans desconeixien o no valoraven, i que durant la pràctica dels jocs cooperatius, en més d'un moment fos necessària aquesta habilitat per assolir l'objectiu establert. Fent referència al anterior comentari, Velàzquez (2002) ens diu que amb aquest tipus de jocs tot i tenir el mateix objectiu a assolir per tots els membres del grup, cada un d'aquests no té perquè realitzar el mateix rol.

Per altra banda, en el grup control, s'observa com els grups que es formen a l'hora d'educació física, són exactament els mateixos en l'inici de la investigació que en el final. El motiu de que hi hagi aquests mateixos grups pot ser que al no haver realitzat tants jocs cooperatius, els alumnes sempre hagin treballat amb els mateixos companys que ho feien i no hagin tingut la possibilitat de treballar amb la resta d'alumnes. A més, si no realitzen jocs cooperatius molt sovint no tenen la possibilitat de poder cooperar els uns amb els altres i així poder conèixer millor als companys.

Un altre aspecte molt relacionat és que a l'hora d'educació física, el líder, encara és més líder que al principi de la investigació. En els sociograma d'abans de la intervenció, era escollit 8 vegades positivament, i en el de després 10 vegades. A més, la majoria dels alumnes ho justificaven amb la resposta "perquè m'ajuda a participar en els jocs". Amb aquest resultat es pot deduir que aquest alumne és un líder positiu, ja que a l'hora de realitzar els jocs cooperatius procurava que tots els membres del grup participessin per contribuir en l'assoliment de l'objectiu. En aquesta investigació no faríem referència al líder del grup que ens defineix el Síndic (2006), ja que el líder és definit com l'alumne qui agradeix al menys acceptat i fa que no es pugui relacionar amb els altres companys.

L'alumne menys acceptat, després de treballar constantment amb el grup del líder, a l'hora d'educació física ha deixat de ser el més escollit negativament. És una dada confusa perquè tot i no ser el més escollit, el seu nombre de vots negatius ha augmentat de 7 a 8. Aquest resultat mostra que entre els membres de la classe ha millorat la relació de treball, per això no s'escullen entre ells negativament però que els dos alumnes menys acceptats han empitjorat la relació amb la resta del grup, ja que molts alumnes que en el sociograma *pre* no els havien escollit negativament, en el *post* sí que ho han fet, sobretot amb el menys acceptat que no treballava amb el líder. Com ens diu el Síndic (2006), el menys acceptat del grup és un alumne molt vulnerable i que té moltes dificultats per relacionar-se amb la resta del grup. Possiblement aquests dos alumnes necessitin treballar primer amb grups més reduïts per aprendre a treballar cooperativament, ja que si els escullen la majoria de les persones és perquè no saben treballar en equip i no perquè els altres no vulguin treballar amb

ells. Seguidament podrien anar introduint-se amb els grups de treball de la classe, primer treballant amb alumnes que siguin més col·laboradors, fins poder arribar al punt que poguessin treballar amb qualsevol de la classe. No obstant, aquest últim punt que s'acaba de comentar és força complicat perquè avui en dia moltes persones adultes no saben treballar en equip, i menys, cooperar. Tot i això, el joc cooperatiu és una eina adequada per intentar canviar aquesta societat individualista i competitiva, per una societat on la cooperació sigui fonamental.

També és oportú comentar una dada que és sorprenent, però que es pot arribar a entendre. En el grup experimental, en el sociograma *pre*, el líder escollia negativament al menys acceptat a l'hora de jugar al pati i a l'hora de jugar generalment, en canvi a l'hora d'educació física no l'escollia ni negativament ni positivament. Després d'aplicar la unitat de jocs cooperatius, i treballar conjuntament la major part d'aquesta, en el sociograma *post*, el líder només escull negativament al menys acceptat en l'hora d'educació física. És a dir, sembla una mica contradictori amb el que he estat dient fins ara, ja que en principi els jocs cooperatius ajuden a millorar les relacions entre alumnes. Per donar-hi més èmfasi, aquest mateix cas es dona amb la líder de les nenes i una companya. A l'inici no s'escollien negativament i després de treballar juntes, la líder sí l'escull negativament. Això pot ser degut a molts factors. El primer és que en les 8 sessions que s'han dut a terme, els/les líders i els/las menys acceptats dels dos casos no els ha donat temps a conèixer-se l'un a l'altre, donant peu a no trobar els aspectes positius i encara donar més importància als negatius. A més, que en les altres assignatures i moments de l'escola desconec quin treball realitzen i quina metodologia utilitzen. Tot i això, amb el temps, si es potenciés aquest tipus de jocs es millorarien les relacions comentades anteriorment.

Un altre resultat observat i que hagués estat bé de poder canviar és que la relació entre gèneres no existeix. Ni abans ni després de realitzar la unitat de jocs cooperatius, no escullen a ningú del gènere oposat. És un grup que està acostumat a treballar amb qui ells volen i per això no tenen l'oportunitat de treballar amb els alumnes del gènere contrari. Al llarg de la unitat, els grups sempre han sigut mixtes, però des d'un bon principi es

veia que els hi costava treballar conjuntament. Pujolàs (2008) ens diu que els grups han de ser heterogenis, però sempre tenint en compte les incompatibilitats d'alguns alumnes. Per tant, ha de ser el mestre qui formi aquests grup, amb la ajuda si és necessari d'un sociograma. En un grup però, un nen ha escollit a una nena positivament a l'hora de fer educació física, en canvi, la nena no l'ha escollit. Tot i això, entre aquest dos alumnes es veia la compenetració per treballar junts. També hi ha hagut un altra excepció a l'hora del pati, ja que la líder de les nenes ha escollit positivament al líder dels nens. Aquest fet pot ser degut a que als dos els agrada molt jugar a futbol, i a més, se'ls dóna bé.

Parlant més concretament de la relació entre el líder i el menys acceptat s'observen canvis molt positius, i d'altres canvis més sorprenents. Aquests canvis sorprenents poden fer entendre el per què després d'aplicar la unitat de jocs cooperatius el líder escull negativament al rebutjat a l'hora d'educació física, quan en el sociograma d'abans de la intervenció no ho feia.

Primer cal comentar que els dos alumnes milloren la participació grupal positiva. En la última sessió, tan el líder com el menys acceptat, augmenten el nombre d'intervencions positives amb el seu grup. Això és degut a que per realitzar figures humanes és necessària la compenetració entre tots els membres del grup, ja que si només un no coopera com els altres l'objectiu a assolir és més complicat o impossible. Per això, al llarg de la unitat els alumnes han experimentat que si tots participaven positivament en tots els jocs, el resultat final era millor. Relacionat amb el comentari anterior, el menys acceptat també disminueix les seves participacions negatives perquè ha entès que si ell no participa com cal, els altres companys no poden assolir l'objectiu i que la seva col·laboració és tant necessària com la de qualsevol company.

Una altra dada molt interessant és que els dos alumnes en la primera sessió es desentenien força del seu grup, és a dir, deixaven de treballar en les figures o estaven més atents dels altres membres del grup. En canvi, en la última sessió, la meitat de les vegades aquests es desentenien, donant així

més importància a la feina que feien amb el seu grup i intentant millorar el que feien.

Un dels resultats comentats que semblava contradictori amb el que els jocs cooperatius han d'aportar, és que després de la unitat el líder escollit negativament al menys acceptat quan abans no ho feia. Una dada que confirma un dels motius pels qual s'ha donat el cas és perquè el líder i el menys acceptat, de la primera a la última sessió, augmenten el contacte verbal i físic negatiu. És a dir, després de treballar junts empitjoren la relació que tenien. Com s'ha dit abans, amb vuit sessions és difícil extreure'n conclusions ja que és molt poc temps des de que passem el sociograma *pre* fins que passem el post.

A partir dels resultats de la taula 2 i 3, s'observa que de la primera sessió a la última, el líder ha deixat de relacionar-se tant amb el menys acceptat, és a dir, molts contactes per part del menys acceptat no tenien resposta per part el líder.

El que si es pot dir és que quan el líder participava positivament, el menys acceptat també ho feia. És un fet que dona a entendre que han entès que en el treball en equip han de participar tots conjuntament, ja que si un no ho fa, molt difícilment assoliran l'objectiu. Per altra banda, donant més motius a la elecció negativa del líder al menys acceptat, en la última sessió, en 6 vegades el dos alumnes participen negativament. Quan en el primera aquest cas només es donava en una ocasió.

El líder en la primera sessió no tenia cap tipus de contacte negatiu cap al menys acceptat, en canvi en la última sessió en tres ocasions tenia un contacte negatiu. Això, també pot ser fruit que al líder se li hagués acabat la paciència amb el menys acceptat. Per això, en molts contactes del menys acceptat cap al líder, aquest l'ignorava i no responia a cap d'aquests. Per exemple, quan el menys acceptat tenia un contacte verbal positiu o negatiu o un contacte físic negatiu, el líder l'ignorava. Aquesta no resposta del líder devia tenir l'objectiu de que el menys acceptat s'adonés que no estava fent lo correcte i que havia de canviar l'actitud o les maneres de fer. Cal esmentar-ho perquè quan el menys acceptat participa positivament, el líder també ho fa, ja que la intenció d'aquest és en tot moment col·laborar amb

la resta del grup. Això es pot corroborar també amb la dada que ens mostra que en 6 ocasions, quan el menys acceptat està participant negativament, el líder ho està fent positivament. Per tant, es veu com el líder deixa de tenir en compte al menys acceptat per seguir treballant igualment amb la resta del grup.

Limitacions:

Una de les limitacions més important a destacar de la investigació ha sigut el temps en què s'ha pogut dur a terme. És considerat com una limitació perquè, com he dit anteriorment, alguns dels resultats no són els que m'esperava, si no al contrari. Per fer una investigació com aquesta i esperar els canvis que s'esperen es necessita molt més temps que 8 setmanes. Només pel simple fet de passar un sociograma a l'inici de la unitat de programació i un al final, segons els autors que s'han treballat, ha de passar mínim un període de 3 mesos per poder veure-hi els possibles canvis.

Una altra de les limitacions ha sigut a l'hora de gravar les dues sessions. Les dues sessions van ser gravades amb dues càmeres senzilles de carrer, i això va fer que no es pogués enregistrar com s'esperava els contactes verbals que podien arribar a tenir els alumnes entre ells.

7. Bibliografia

Anguera, Teresa M. (1999). "Observación en la escuela: aplicaciones". Dins: Maria Celia Espinosa Arámburu. *El estudio observacional del juego de los preescolares*. Barcelona: Edición de la Universidad de Barcelona. 281-298.

Anguera, Teresa M. (1999). "Observación en la escuela: aplicaciones". Dins: Benito Arias Martínez i Jesús Fuertes Zurita. *Competencia social y solución de problemas sociales en niños de educación infantil: un estudio observacional*. Barcelona: Edición de la Universidad de Barcelona. 13-68.

Anguera, Teresa M. (1999). "Observación en la escuela: aplicaciones". Dins: Mª Luisa Herrero Nivelá. *Aplicación de la metodología observacional al estudio del comportamiento infantil en el aula*. Barcelona: Edición de la Universidad de Barcelona. 131-172.

Antón, E. (2011). *Los juegos cooperativos en educación física*. Pedagogía Magna, (11); 109-116.

Collell, J i Escudé, C (2002). *La violència entre iguals a l'escola: El Bullying*. Àmbits de Psicopedagogia, (4); 20-24.

Collell, J i Escudé, C. (2006). *Els acoso escolar: un efoque psicopatológico*. Anuario de Psicología Clínica y de la Salud, (2); 9-14.

Collell J. i Escudé C. (2006). *¡Vamos a llevarnos bien! Una propuesta para afrontar el maltrato entre alumnos ("bullying") en primaria*. Aula de Innovación Educativa, (151); 1-6.

Convivència i conflictes als centres educatius. SÍNDIC: el defensor de les persones. Informe extraordinari 2006.

De la Cruz, D i Lucena, M. (2010). *El juego cooperativo como medio de fomento de valores en las clases de educación física en primaria en las escuelas profesionales sagrada familia*. CiDd; 1-9.

Devís, J. (2008). *El juego en el currículum de la Educación Física: aproximación crítica (o el reino de lo posible en la postmodernidad)*. Revista Educación física y deporte, nº 27-2: 79-89.

Garaigordobil, M. (2002). *Intervención psicológica para desarrollar la personalidad infantil. Juego, conducta prosocial y creatividad*. Madrid: Pirámide.

Garaigordobil, M. (2007): Intervención psicoeducativa para el desarrollo de la Personalidad Infantil: Los programas JUEGO. Congreso Internacional de Orientación Educativa y Profesional: "Nuevos enfoques educativos y su repercusión en la orientación escolar. Castellón. Organizado por la Universitat Jaume I.

García, Pedro. (2005). *Fundamentos teóricos del JUEGO*. Sevilla: Wanceulen.

Hernández, L. y Madero, O. M. (2008). *El aprendizaje cooperativo como metodología de trabajo en educación física*. Revista de educación física para la paz, nº3:46-51.

Matas, A. (2002) *Una aplicación del análisis secuencial al diagnóstico de procesos de interacción en grupos*. Revista de investigación educativa, 20 (nº1); 247-259.

Pujolàs, P.; Lago, J.R.; Naranjo, M.; Casañas, P.; Traver, J.; Marín, S.; Moriña, A.; Abad, M. (2008). *PROYECTO PAC: Programa didáctico inclusivo para atender en el aula al alumnado con necesidades educativas diversas. Una investigación evaluativa*. Universitat de Vic; 1-9.

Pujolàs, P. (2005). *El cómo, el porqué y el para qué del aprendizaje cooperativo*. Cuadernos de pedagogía, (45); 50-54.

Pujolàs, P. (2011). *Cooperar, col·laborar, competir*. Escola catalana, (469); 1-4.

Riera, M. (2011). *Juegos cooperativos y abordaje positivo del conflicto*. Aula de innovación educativa, (201); 76.

Ruiz, J.V. *El juego motor cooperativo. ¿un buen contexto para la enseñanza?... Cuando la educación física nos hace más humanos*. Revista Educación física y deporte; 97-120.

Teodorico, M. (2004). *Los juegos cooperativos en la educación física: una propuesta lúdica para la paz*. Tándem: Didáctica de la Educación Física, (14); 21-21.

Velázquez, Carlos. (2002). *Hacia la coeducación física. Una propuesta basada en la cooperación*. Ed. Clarión.

Velázquez, Carlos. (2010). "Aprendizaje cooperativo en Educación Física". Dins: Carlos Velázquez Callado. *Una aproximación al aprendizaje cooperativo en Educación Física*. Barcelona: INDE. 17-89.

Velázquez, Carlos. (2010). "Aprendizaje cooperativo en Educación Física". Dins: Ben Dyson. *Un modelo híbrido de instrucción en Educación Física: integrando los modelos del aprendizaje cooperativo y de los juegos tácticos*. Barcelona: INDE. 99-115.

8. Annexos

	Pàg.
➤ Unitat de programació "Construïm figures humanes".....	53
➤ Qüestionaris.....	71
➤ Instrument d'observació.....	73
➤ Sociogrames grup experimental.....	75
➤ Sociogrames grup control.....	81

Unitat de programació: CONSTRUÏM FIGURES HUMANES.

GRUP CLASSE	DURADA	PERÍODE	CURS ESCOLAR	PROFESSOR/A
5è (cicle superior)	8 sessions	2n trimestre	2012-2013	Cristian Pérez Gómez
ÀREES/MATÈRIES		TÍTOL I JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT		
Educació Física		Construïm figures humanes. (justificació)		
OBJECTIUS D'APRENTATGE	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CONTINGUTS	CRITERIS D'AVUACIÓ	
1. Apreciar el treball ben fet i en grup, responsabilitzant-se del propi aprenentatge i el dels seus companys. 2. Comprendre la	Competència social i ciutadana. Competència d'autonomia i iniciativa personal.	Expressió corporal: Participació i respecte en la creació i interpretació de situacions que suposin comunicació corporal. Activitat física i		Construir composicions col·lectives en interacció amb els companys i companyes utilitzant els recursos expressius del cos i partint d'estímuls plàstics o verbals.
				Identificar com a valors fonamentals dels jocs i les pràctiques d'activitat física, l'esforç personal i les relacions que s'estableixen amb el grup i actuar d'acord amb aquests.

<p>importància que té la cooperació i la confiança en els companys per la superació de pors i la realització de figures humanes.</p> <p>3. Desenvolupar la creativitat i espontaneïtat</p>		<p>salut:</p> <p>Adquisició d'hàbits posturals saludables relacionats amb l'activitat física.</p>		<p>Identificar algunes de les relacions que s'estableixen entre la correcta i habitual pràctica d'exercici físic i millora de la salut.</p>
		<p>Habilitats motrius i qualitats físiques bàsiques.</p>		
		<p>Adquisició d'un control motor i corporal previ a l'acció.</p>		
		<p>El cos: imatge i percepció:</p> <p>Adequació de la postura a les diferents necessitats motrius.</p>		
		<p>Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres.</p>		

METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA						
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS:		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 1		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<u>Ordre sobre el banc:</u> els alumnes han de pujar sobre un banc i ordenar-se per similituds, diferències, dia naixement, color dels cabells, alçada... sense caure ni baixar del banc.	Bancs	Dividire m la classe en grups de 4 alumnes .	10'	Els alumnes que pateixin algun problema per realitzar la sessió ajudaran als diferents grups en els moments de més dificultat.	Avaluació inicial (Llista de control).
DESENVOLUPAMENT	Primer de tot explicarem molt breument en que consisteix l'acrosport i quines mesures de seguretat hem de tenir en compte. Ens	Cartells amb les figures d'acrosport i	Dividire m la classe	35'	Aquests alumnes ajudaran a la	

	<p>ajudarem d'unes fotocopies preparades per el mestre.</p> <p><u>Construcció figures humanes:</u> en grups de 4 alumnes (àgil, portador, joquer i fotògraf) hauran de realitzar les diferents figures humanes que tindran assenyalades en els cartells de treball i fer una fotografia per cada figura que realitzin. Cada grup haurà omplir una graella on haurà de marcar quin és el rol que ha exercit en cada figura. Per acabar cada grup farà una breu reflexió per parlar sobre com ha anat la tasca i quins problemes han sorgit.</p>	<p>amb els grups de treball.</p> <p>Cartells de seguretat.</p> <p>Màrfeques i matalassos.</p> <p>Càmera de fotografia.</p> <p>Graella alumnes.</p>	<p>en grups de 4 alumnes</p>		<p>construcció de les diferents figures humanes, és a dir, tindran el paper de joquer.</p>	
SÍNTESI	<p><u>Relleus per parelles:</u> els alumnes hauran de desplaçar-se portant diferents tipus de material amb les diferents parts del cos. Per exemple: entre fronts, esquenes, culs, etc.</p>	<p>Diferents materials.</p>	<p>Parelles i grups de 3.</p>	<p>15'</p>	<p>Podran ajudar als company que tinguin més dificultat o realitzar l'activitat de forma més</p>	

					senzilla. També preocuparem que l'alçada i el pes de les parelles sigui equilibrada.	
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 2		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<i>Joc de les cadires:</i> els alumnes faran el joc de les cadires amb cercles. A la senyal del mestre hauran d'ocupar un dels cercles. Cada vegada es traurà un cercle i els alumnes hauran d'anar ocupant tots els cercles. La diferència del joc tradicional de les cadires és que en un cercle pot haver-hi més d'un alumne, per tant no hi haurà alumnes eliminats.	Cercles	Dividirem la classe en dos grups.	15'	Poden realitzar el joc caminant, no tenen perquè córrer.	-

DESENVOLUPAMENT	<p><u>Construcció figures humanes:</u> els alumnes, per parelles, hauran de realitzar les diferents figures humanes que representen les 25 lletres de l'abecedari. En el cartell de treball tindran les diferents lletres representades per altres alumnes. Tot i tenir els cartells de treball, si ells volen representar-les d'una altra forma poden fer-ho. Per acabar, cada parella farà una breu reflexió per parlar sobre com ha anat la tasca i quins problemes han sorgit.</p>	<p>Cartells de treball. Matalassos.</p>	<p>Parelles.</p>	<p>35'</p>	<p>Poden ajudar als companys a realitzar les diferents figures humanes.</p>	<p>-</p>
SÍNTESI	<p><u>Jocs amb el paracaigudes:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - El alumnes hauran de moure el paracaigudes per fer fora totes les pilotes amb el menys temps possible. - Intercanviar les posicions amb els alumnes que tinguin el mateix color en el paracaigudes. 	<p>Paracaigudes Pilotes.</p>	<p>Grup classe sencer.</p>	<p>10'</p>	<p>En el cas que hi hagués un alumne daltònic, podríem ajudar-lo amb senyals de fàcil reconeixemen</p>	<p>-</p>

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 3		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<i>Joc de la cadena:</i> per parelles, agafats de la mà, han de desplaçar-se pel gimnàs i atrapar als altres companys. Quan la cadena són més de vuit aquests es separen en dos grups.	-	Individu al i per parelles.	15'	Ajudar al mestre a supervisar que l'alumnat respecti les normes i els companys. També poden aconsellar a les cadenes per cooperar millor.	Avaluació formativa (Llista de control).
DESENVOLUPAMENT	<i>*Amb els mateixos grups de 4 que el primer dia, han de seguir construint les figures humanes que no van fer.</i>	Cartells de treball. Càmera de	Grups de 4 alumnes	35'	Poden ajudar als companys a realitzar les	

	<p><u>Construcció figures humanes:</u> en grups de 4 alumnes (àgil, portador, joquer i fotògraf) hauran de realitzar les diferents figures humanes que tindran assenyalades en els cartells de treball. Cada grup haurà omplir una graella on haurà de marcar quin és el rol que ha exercit en cada figura. Per acabar cada grup farà una breu reflexió per parlar sobre com ha anat la tasca i quins problemes han sorgit.</p>	<p>fotografia.</p> <p>Graella alumnes.</p> <p>Matalassos.</p>	.		<p>diferents figures humanes i fer les fotografies.</p>	
SÍNTESI	<p><u>Avioneta:</u> en grups de 5 alumnes hauran de transportar a un membre del grup com si fos una avioneta. Un d'ells s'ha d'estirar al terra amb les cames juntes i els braços estirats en forma de creu, la resta del grup, l'ha d'aixecar i transportar-lo per el gimnàs. Tots els membres del grup han de ser l'avioneta.</p>	-	Grups de 5.	10'	<p>Procurarem que les alçades i el pes dels alumnes d'un mateix grup siguin equilibrades.</p>	
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS

SESSIÓ 4		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<p><u>Saltar a corda per parelles:</u> els alumnes, per parelles, hauran d'agafar una corda i intentar saltar els dos a la vegada.</p>	Cordes.	Grups de 2.	10'	Formarem parelles amb nivells diferents, és a dir, un/a de la parella ho dominarà i l'altra no tant. D'aquesta manera el que ho domina podrà ajudar al company/a.	-
DESENVOLUPAMENT	<p><u>Construcció figures humanes:</u> en grups de 12-13 alumnes hauran de realitzar les diferents figures humanes de 6-7 persones que tindran en el cartell de treball. Cada figura que realitzin haurà de ser fotografiada per un membre del grup o per</p>	Cartells de treball. Càmera de fotografia. Graella	Grups de 12 alumnes	35'	Poden ajudar als companys a realitzar les diferents figures humanes i fer	

	l'alumne que estigui lesionat. Per acabar, cada grup farà una petita reflexió per compartir opinions sobre el treball del grup i que haurien de millorar.	alumnes. Matalassos.			les fotografies.	
SÍNTESI	En aquesta part de la sessió, els alumnes realitzaran una coavaluació entre ells. Cada alumne avaluarà a un company amb el qual hagi treballat en les parts principals de les sessions anteriors. El mestre és qui dirà qui avalua a qui. Al finalitzar la coavaluació, cada parella s'ajuntaran i comentaran el per què de cada indicador.	Fitxa coavaluativa.	Grups de 2.	15'	-	Avaluació formativa (coavaluació per parelles).
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 5		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<i>El cercol sense sortida:</i> els alumnes es posaran en rotllana agafats de les mans. Un alumne tindrà un cercol al cap, el que han	Cèrcol.	Parelles i grups més	10'	Amb l'ajuda dels companys	-

	de fer amb aquest és fer-li donar la volta a la rotllana, passant per tots els membres, sense deixar-se anar de les mans.		amplis.		tothom hauria de ser capaç de participar en aquest joc.	
DESENVOLUPAMENT	<p><u>Preparació coreografia:</u> Primer explicarem als alumnes en què consisteix aquesta coreografia i quins passos ha de seguir. Per fer-ho, ens ajudarem d'un cartell de treball que donarem a cada grup perquè ho tinguin present en les sessions posteriors. Seguidament deixarem que cada grup es comenci a organitzar i assajar. També donarem als alumnes els diferents cartells de treball que hem donat al llarg de la unitat de programació: figures per parelles, en grups de 4, en grups de 6-7 i normes de seguretat.</p>	<p>Cartell de treball de la coreografia.</p> <p>Cartells de treball amb les diferents figures.</p> <p>Cartell de treball de les normes de seguretat.</p> <p>Matalassos.</p> <p>Material divers.</p>	Grups de 8 alumnes	40'	Cada grup haurà de preocupar-se pels seus membre, de tal manera que tots han de participar de la mateixa manera.	-

SÍNTESI	<u>Desplaçar-se amb un matalàs sense tocar el terra:</u> en petits grups, els alumnes hauran d'agafar un matalàs i pujar a sobre com si fos un vaixell. Hauran de desplaçar-se pel gimnàs sense poder tocar el terra. Si veiem que els alumnes ho dominen molt, podem fer curses entre els diferents grups.	Matalassos.	Grups de 4 alumnes .	10'	Els alumnes que no puguin realitzar esforços podran anar a sobre el matalàs.	-
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS SESSIÓ 6		MATERIALS RECURSOS	ORG. SOCIAL	TEMPS	ATENCIÓ DIVERSITAT	ACTIVITATS AVALUACIÓ
INICIALS	<u>Guineu, Gallina, Pollet:</u> en grups de 4-5, els alumnes, menys un, es col·locaran en fila. Aquest alumne haurà d'estar girat davant mirant la fila. Es tracta que aquest de davant toqui l'últim de la fila sense que es trenqui aquesta. El de davant de la fila pot obrir el braços per protegir el seu	-	Grups de 4 alumnes .	10'	Els alumnes que tinguin més dificultat podran ser "el pollet", així el seus companys l'ajudaran a	Avaluació formativa (Llista de control).

	pollet.				no ser tocat.	
DESENVOLUPAMENT	<p><u>Preparació coreografia:</u> cada grup haurà de treballar en la seva coreografia lliurement i anar posant-la en pràctica quan el mestre els hi doni la senyal.</p>	<p>Cartell de treball de la coreografia.</p> <p>Cartells de treball amb les diferents figures.</p> <p>Cartell de treball de les normes de seguretat.</p> <p>Matalassos.</p> <p>Material divers.</p> <p>Radiocasset.</p>	Grups de 8 alumnes	40'	Cada grup haurà de preocupar-se pels seus membres, de tal manera que tots han de participar de la mateixa manera.	
SÍNTESI	<p><u>Matalàs volador:</u> els alumnes s'hauran de col·locar sota d'un matalàs i transportar-lo</p>	Matalassos.	Grups de 4	10'	Els alumnes que no puguin	

	<p>sense que caigui. Es poden desplaçar: drets, agenollats, d'esquena, corrents,etc.</p> <p>A continuació, amb un matalàs que rellisqui molt o bé amb un tros de roba gran i resistent, un o varis alumnes, seuran en un extrem i la resta els hauran de portar a fer un passeig pel gimnàs.</p>		alumnes .		transportar el matalàs per problemes físics, podran ajudar al grup des de fora a que no caigui el matalàs.	
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 7		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<p><u>ZIP-ZAP-BOING:</u> els alumnes es col·locaran en rotllana hi hauran de passar l'energia. Si volen passar l'energia al company que tenen situat a l'esquerra o dreta, han de passar-li fent "ZIP"; si li volen passar amb algú altre que estigui situat davant seu, han de passar-li fent "ZAP"; i si volen que l'energia que els enviïn els companys reboti, han de fer "BOING".</p>	-	Meitat del grup classe i grup sencer.	5'	La majoria dels alumnes no han de tenir problemes per realitzar aquest joc.	

	Aquestes tres accions però, han de fer-les amb entusiasme i amb ganes					
DESENVOLUPAMENT	<u>Preparar coreografia:</u> cada grup haurà de treballar en la seva coreografia lliurement i anar posant-la en pràctica quan el mestre els hi doni la senyal.	Cartell de treball de la coreografia. Cartells de treball amb les diferents figures.	Grups de 12 alumnes	30'	Cada grup haurà de preocupar-se pels seus membre, de tal manera que tots han de participar de la mateixa manera.	Avaluació formativa (coavaluació entre els grups).
SÍNTESI	<u>Presentar coreografia:</u> cada grup haurà de representar davant els companys la seva coreografia. Els altres grup els hauran d'observar atentament perquè una vegada finalitzin, hauran d'avaluar-lo omplint una graella. Abans de començar a veure les coreografies del grups, comentarem la graella d'avaluació perquè tots els alumnes entenguin els ítems i sàpiguen realment que avaluen.	Cartell de treball de les normes de seguretat. Matalassos. Material divers. Radiocasset.		25'		

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS		MATERIALS	ORG.	TEMPS	ATENCIÓ	ACTIVITATS
SESSIÓ 8		RECURSOS	SOCIAL		DIVERSITAT	AVALUACIÓ
INICIALS	<u>Nus humà:</u> en rotllana, els alumnes han de barrejar-se entre ells sense deixar-se anar de les mans. Una vegada estan ben enredats, han d'intentar desfer el gran nus sense deixar-se anar de les mans.	-	Grups reduït i grups més nombrosos.	15'	L'alumne que tingui problemes en les extremitats, ajudarà als companys a desfer el nus humà.	Avaluació final (Llista de control).
DESENVOLUPAMENT	<u>Construcció figures humanes:</u> en grups de 4 alumnes (àgil, portador, joquer i fotògraf) hauran de realitzar les diferents figures humanes que tindran assenyalades en els cartells de treball i fer una fotografia per cada figura que realitzin. Cada grup haurà omplir una graella on haurà de marcar quin és el rol que ha exercit en cada figura. Per acabar cada grup farà una breu	Cartells amb les figures d'acrosport i amb els grups de treball. Cartells de	Grups de 4 alumnes (els mateixos que en la sessió 1 i 3).	35'	Aquests alumnes ajudaran a la construcció de les diferents figures humanes, és a dir, tindran el paper de	

	<p>reflexió per parlar sobre com ha anat la tasca i quins problemes han sorgit.</p>	<p>seguretat.</p> <p>Màrfegues i matalassos.</p> <p>Càmera de fotografia.</p> <p>Graella alumnes.</p>			<p>jòquer.</p>
SÍNTESI	<p><u>Corona reial:</u> en grups de 4 s'han de col·locar un cercol al cap i han de desplaçar-se sense que els caigui.</p> <p>Al ser la última sessió de la unitat de Jocs Cooperatius, parlarem sobre el desenvolupament d'aquesta i si creiem que hem millorat en l'aspecte de cooperar els un als altres com a grup classe. També podem destacar els punts forts i febles de</p>	<p>Cèrcols.</p>	<p>Grups de 4 alumnes .</p>	<p>10'</p>	<p>Els grups seran amb nens i nenes d'alçades similars.</p>

	la unitat.					
--	------------	--	--	--	--	--

NOM I COGNOMS: _____

GRUP: 5è B

- El teu millor amic/amiga de la classe és.....
  - A. Perquè és intel·ligent.
  - B. Perquè és qui té més amics.
  - C. Perquè ens agraden les mateixes coses.
  - D. ....

- Entre els companys de la meva classe, m'agrada jugar amb el/la.....
  - A. Perquè ens agrada jugar al mateix.
  - B. Perquè no s'enfada mai.
  - C. Perquè sempre té molt material i jocs per jugar.
  - D. ....

- Entre els companys de la meva classe, **NO** m'agrada jugar amb el/la.....
  - A. Perquè sempre fa trampes.
  - B. Perquè si no guanya s'enfada.
  - C. Perquè ningú vol jugar amb ell/a.
  - D. ....

- Quan fem educació física m'agrada anar al mateix grup que el/la.....
  - A. Perquè sempre guanya.
  - B. Perquè m'ajuda a participar en els jocs.
  - C. Perquè tothom vol anar amb ell/a.
  - D. ....

- Quan fem educació física **NO** m'agrada anar al mateix grup que el/la.....
  - A. Perquè si faig les coses malament s'enfada amb mi.
  - B. Perquè no sap fer bé les coses i sempre perd.
  - C. Perquè és un trampós/a.
  - D. ....

- Entre els companys de la meva classe, a l'hora del pati m'agrada jugar amb el/la.....
  - A. Perquè ens agrada jugar al mateix.
  - B. Perquè és qui té més amics.
  - C. Perquè tothom vol jugar amb ell/a.
  - D. ....

- Entre els companys de la meva classe, a l'hora del pati **NO** m'agrada jugar amb el/la.....
  - A. Perquè sempre està sol/a.
  - B. Perquè sempre he de jugar al què ell/a vol.
  - C. Perquè sempre molesta, s'enfada i no sap jugar bé.
  - D. ....

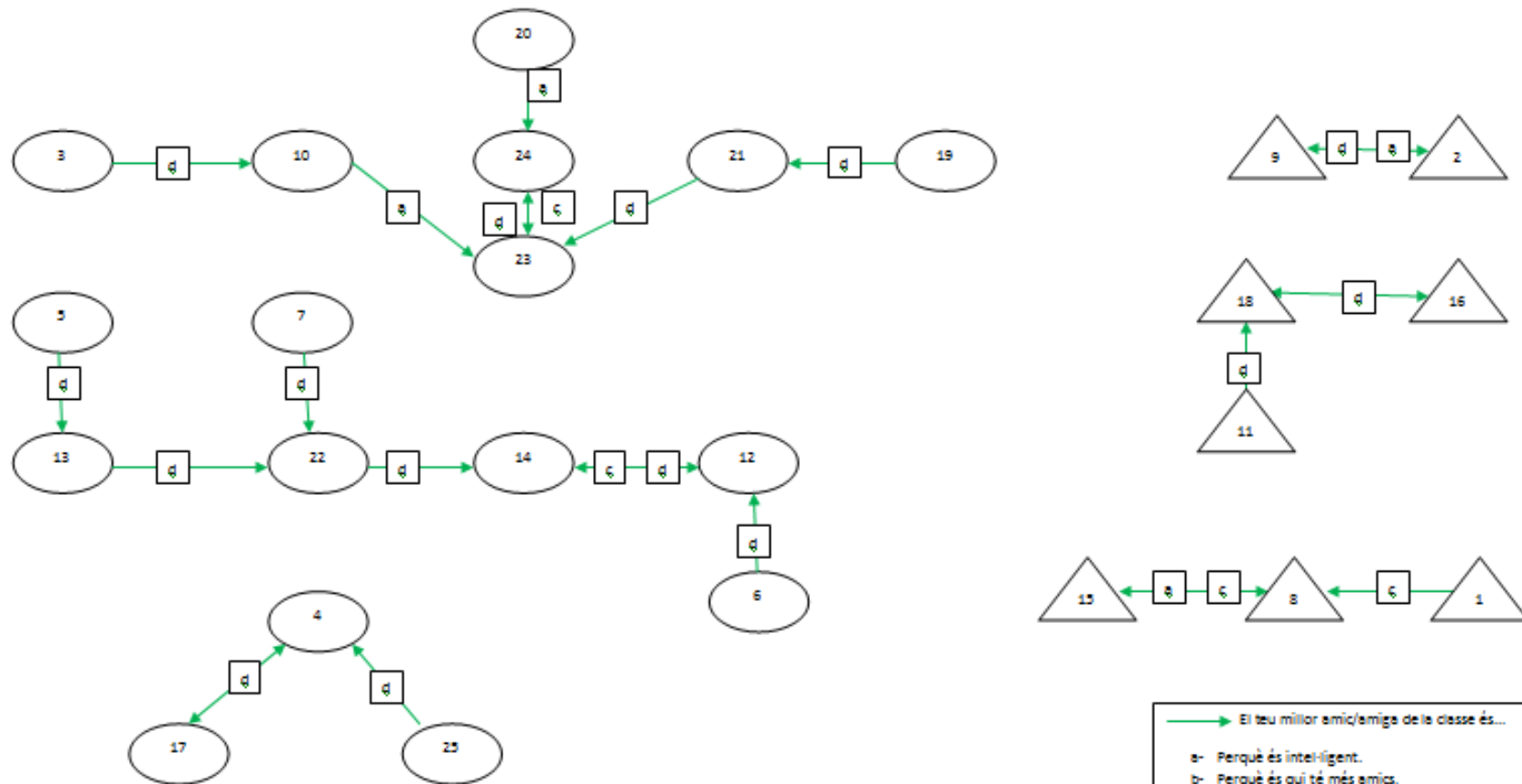
DIMENSIONS I CATEGORIES

CRITERIS “LÍDER”	CODIS	CRITERIS “REBUTJAT- MENYS ACCEPTACIÓ”	CODIS
Contacte Físic		Contacte Físic	
Contacte Físic Positiu	CFPL	Contacte Físic Positiu	CFPR
Contacte Físic Negatiu	CFNL	Contacte Físic Negatiu	CFNR
No hi ha contacte físic	NCFL	No hi ha contacte físic	NCFR
Contacte Verbal		Contacte Verbal	
Contacte Verbal Positiu	CVPL	Contacte Verbal Positiu	CVPR
Contacte Verbal Negatiu	CVNL	Contacte Verbal Negatiu	CVNR
No hi ha contacte verbal	NCVL	No hi ha contacte verbal	NCVR
Interacció amb la resta de companys/es		Interacció amb la resta de companys/es	
Participació Grupal Positiva	PGPL	Participació Grupal Positiva	PGPR
Participació Grupal Negativa	PGNL	Participació Grupal Negativa	PGNR
No hi ha participació grupal	NPGL	No hi ha participació grupal	NPGR
Interacció		Interacció	
No hi ha cap tipus d'interacció	NIL	No hi ha cap tipus d'interacció	NIR

Grau d'obertura dels ítems d'observació

- Contactes físics:
  - **Contacte físic positiu entre iguals:** conductes que demostrin l'afecte amb contacte físic.
  - **Contacte físic negatiu entre iguals:** conductes de rebuig de forma física als altres alumnes.
  - **No hi ha contacte físic:** no hi ha cap tipus de contacte físic amb el company.

- Contactes verbals:
  - **Contacte verbal adequat entre iguals:** oferir ànims o suports als companys.
  - **Contacte verbal inadequat entre iguals:** conductes del nen, que de forma verbal, es dirigeixen a un company en forma d'insult o de negació d'alguna cosa.
  - **No hi ha contacte verbal:** no hi ha cap tipus de contacte verbal amb el company.

- Interaccions grupals:
  - **Participació grupal positiva:** conductes del nen que per iniciativa pròpia, van dirigides a aconseguir la col·laboració i l'ajuda dels companys, o que el propi alumne ofereixi la seva col·laboració.
  - **Participació grupal negativa:** conductes de l'alumne amb la finalitat de cridar l'atenció, interrompre el desenvolupament de la classe, parlant quan no li toca, molestant als companys o fent "pallassades".
  - **No hi ha participació grupal:** quan l'alumne no ajuda al grup a realitzar les diferents tasques.

- **No interacció:** quan l'alumne deixa d'interaccionar amb el seu grup i ho fa amb altres grups de la classe.

Sociograma pre grup experimental: El teu millor amic/amiga de la classe és...

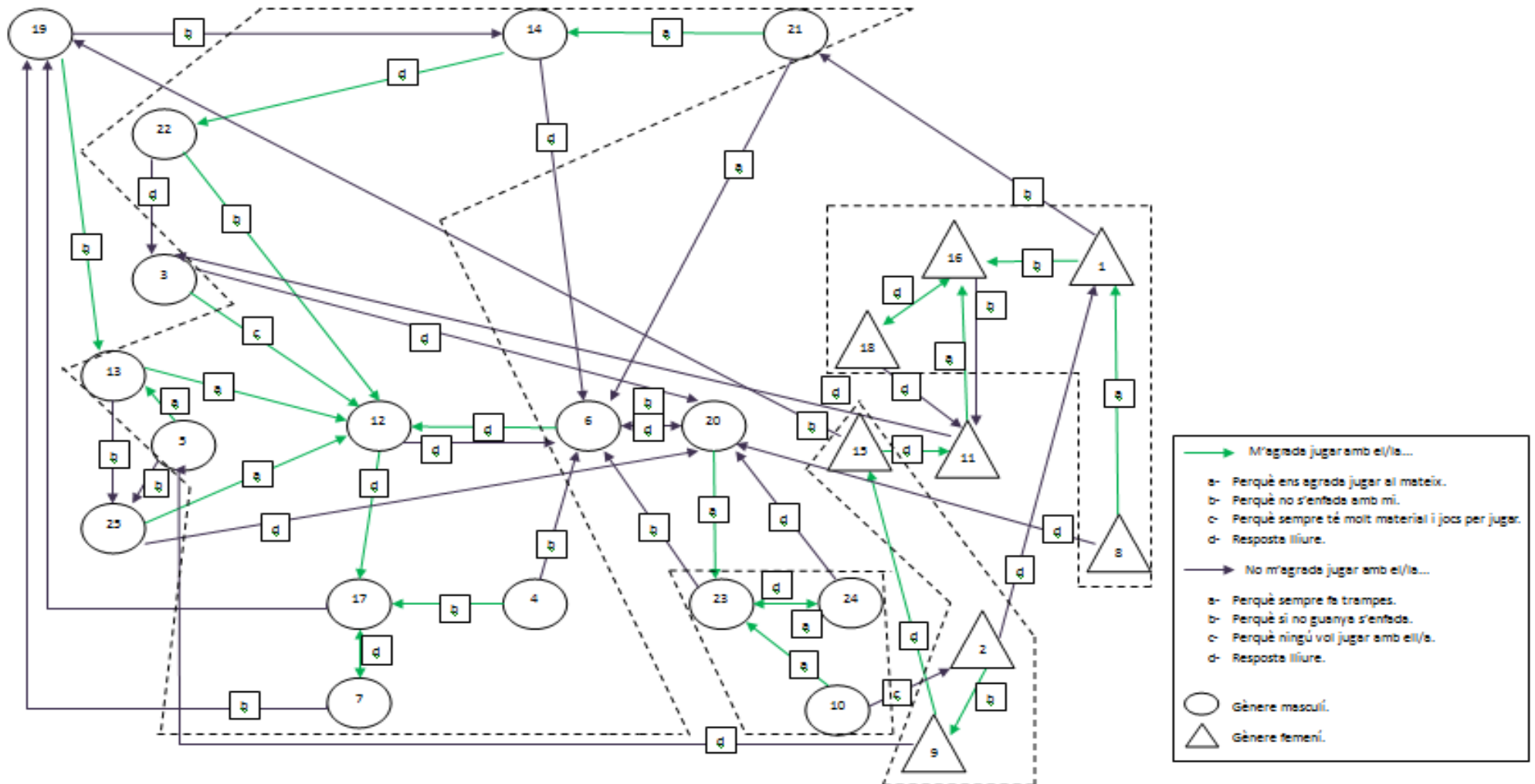

→ El teu millor amic/amiga de la classe és...

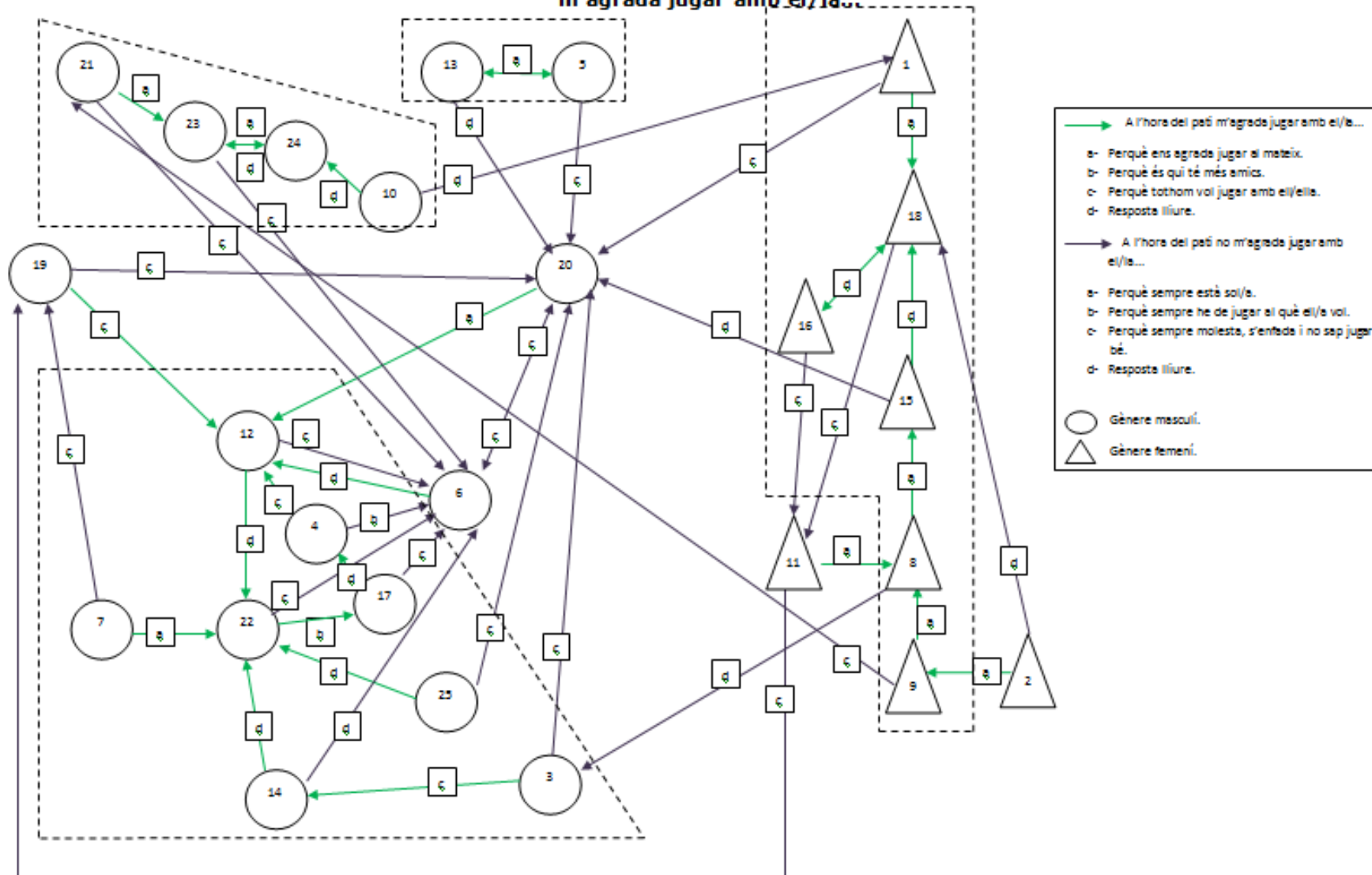
- a- Perquè és intel·ligent.
- b- Perquè és qui té més amics.
- c- Perquè ens agraden les mateixes coses.
- d- Resposta lliure.

○ Gènere masculí.
 △ Gènere femení.

Sociograma pre grup experimental: Entre els companys de la meva classe, m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

Sociograma pre grup experimental: Entre els companys de la meua classe, a l'hora del pati m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

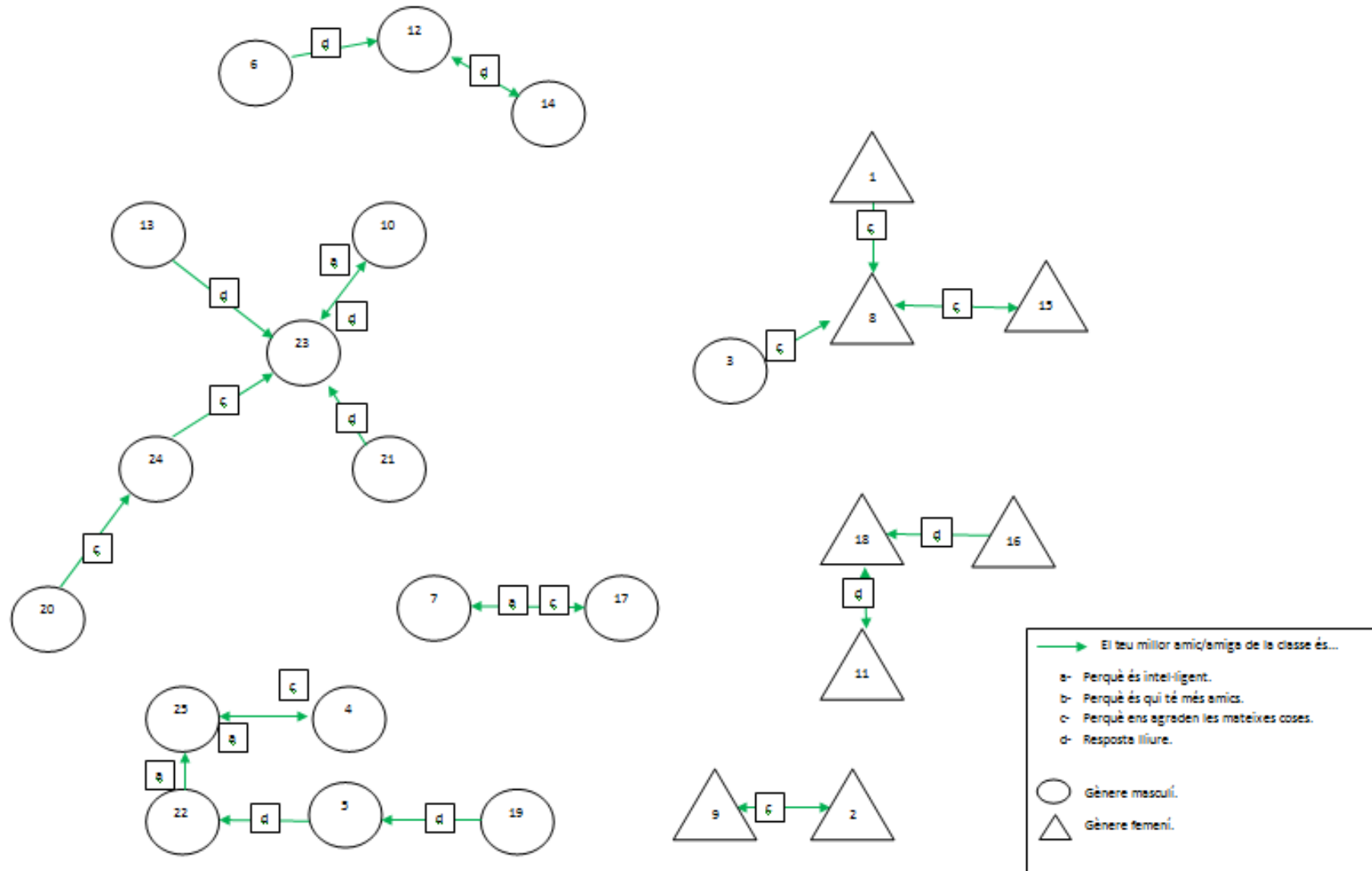

→ A l'hora del pati m'agrada jugar amb el/la...
 a- Perquè ens agrada jugar al mateix.
 b- Perquè és qui té més amics.
 c- Perquè tothom vol jugar amb el/ella.
 d- Resposta lliure.

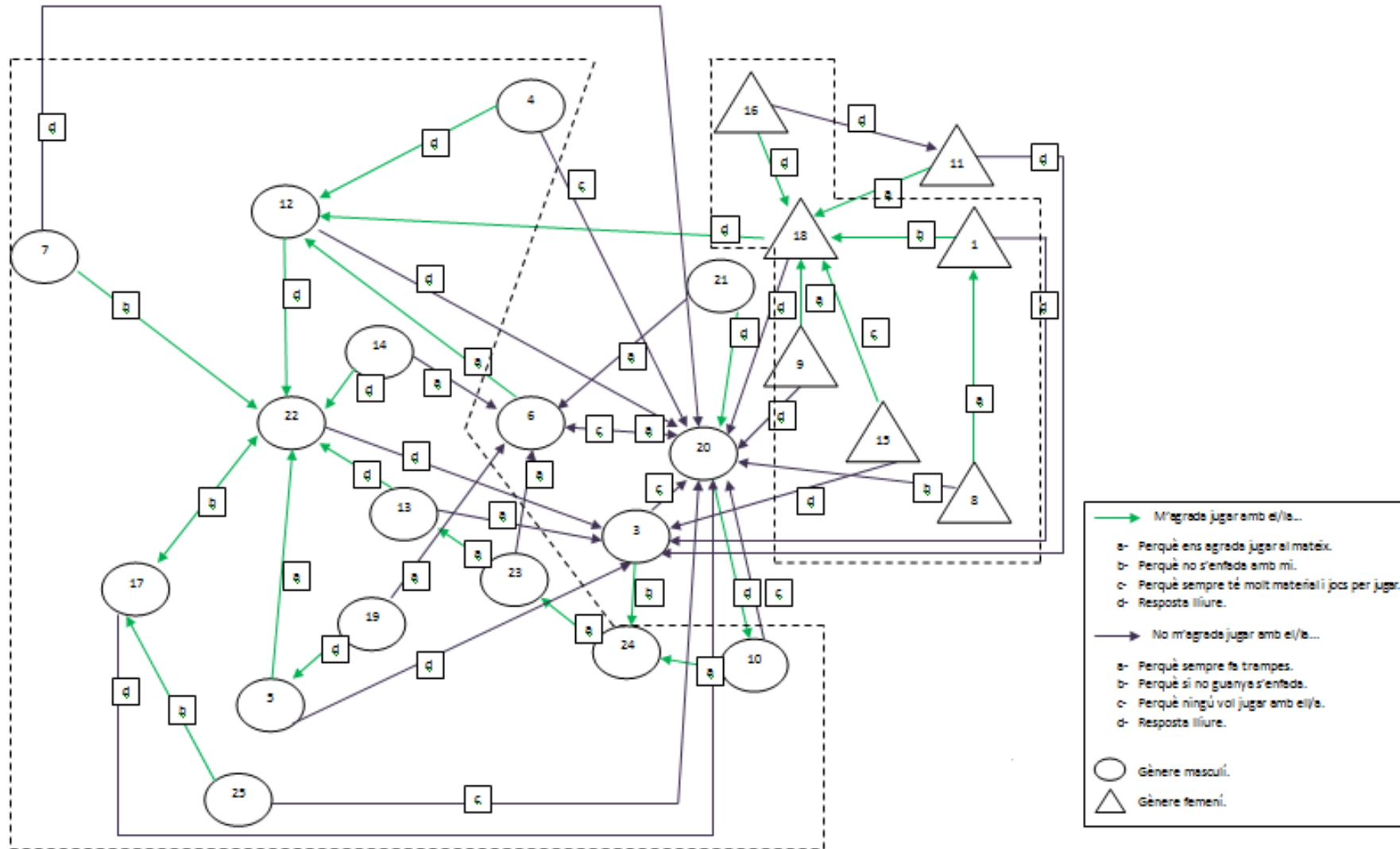
→ A l'hora del pati no m'agrada jugar amb el/la...
 a- Perquè sempre està sol/a.
 b- Perquè sempre he de jugar al que el/la vol.
 c- Perquè sempre molesta, s'enfada i no sap jugar bé.
 d- Resposta lliure.

○ Gènere masculí.
 △ Gènere femení.

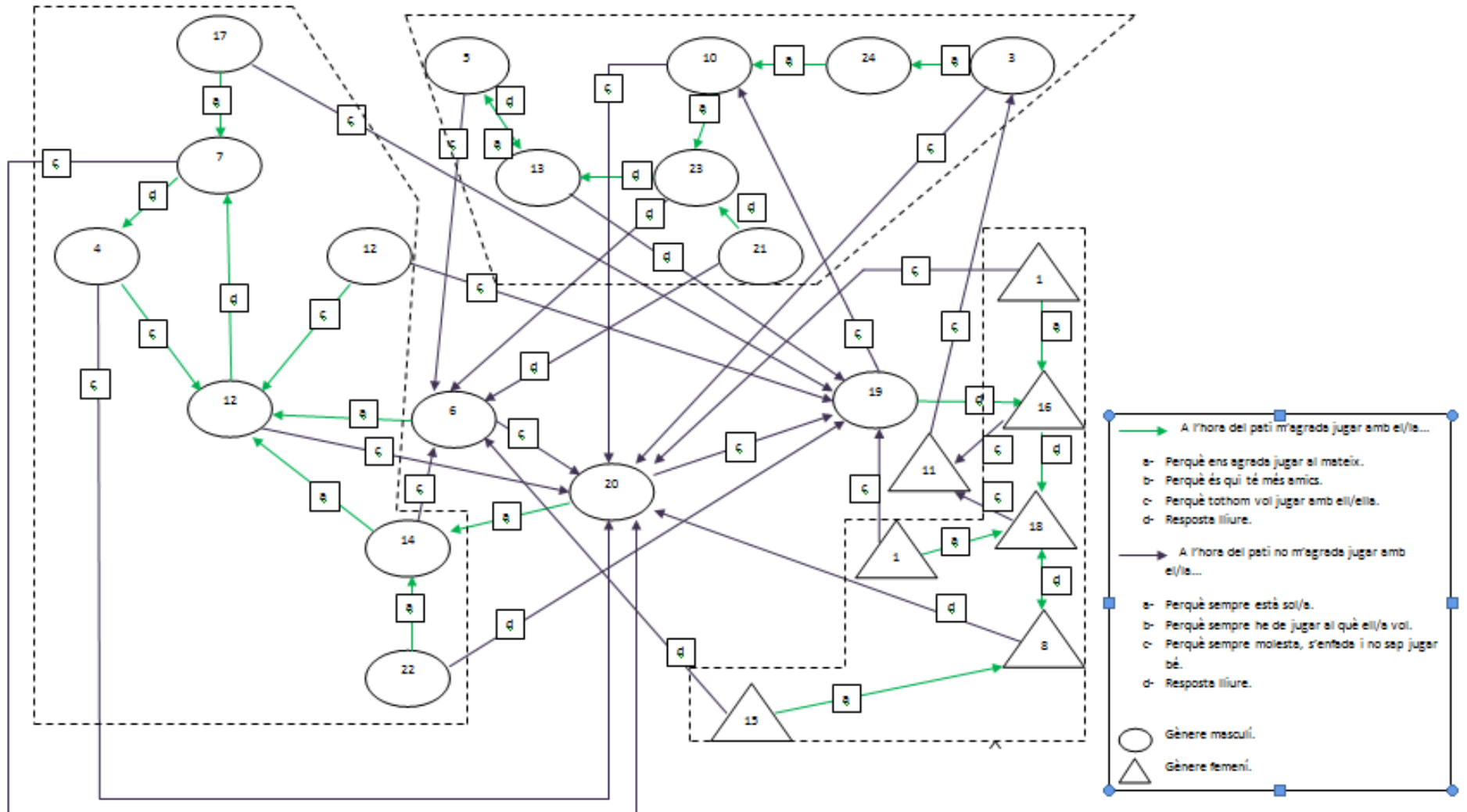
Sociograma post grup experimental: El teu millor amic/amiga de la classe és...

Sociograma post grup experimental: Entre els companys de la meva classe, m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

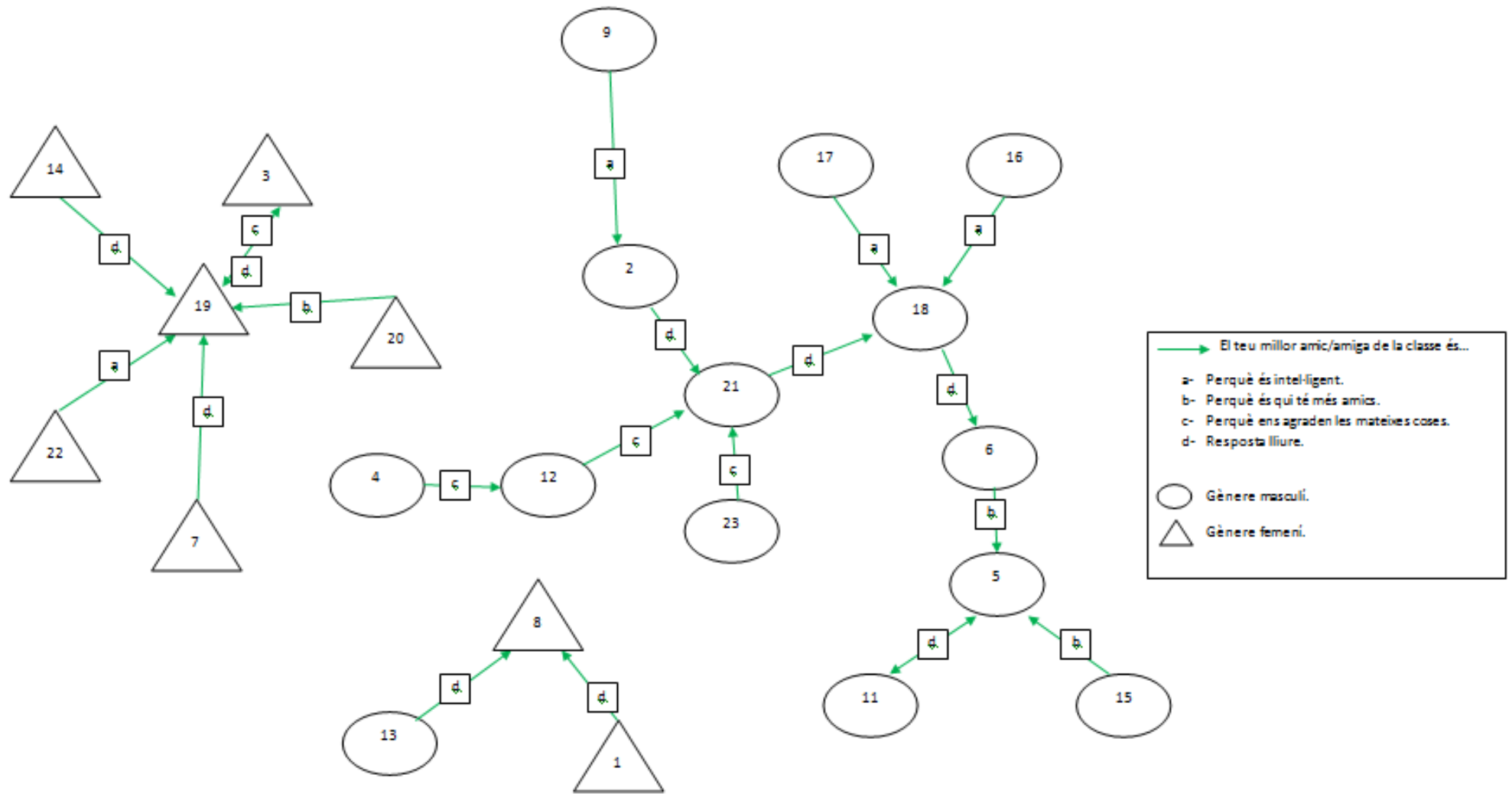

Sociograma post grup experimental: Entre els companys de la meua classe, a l'hora del pati m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

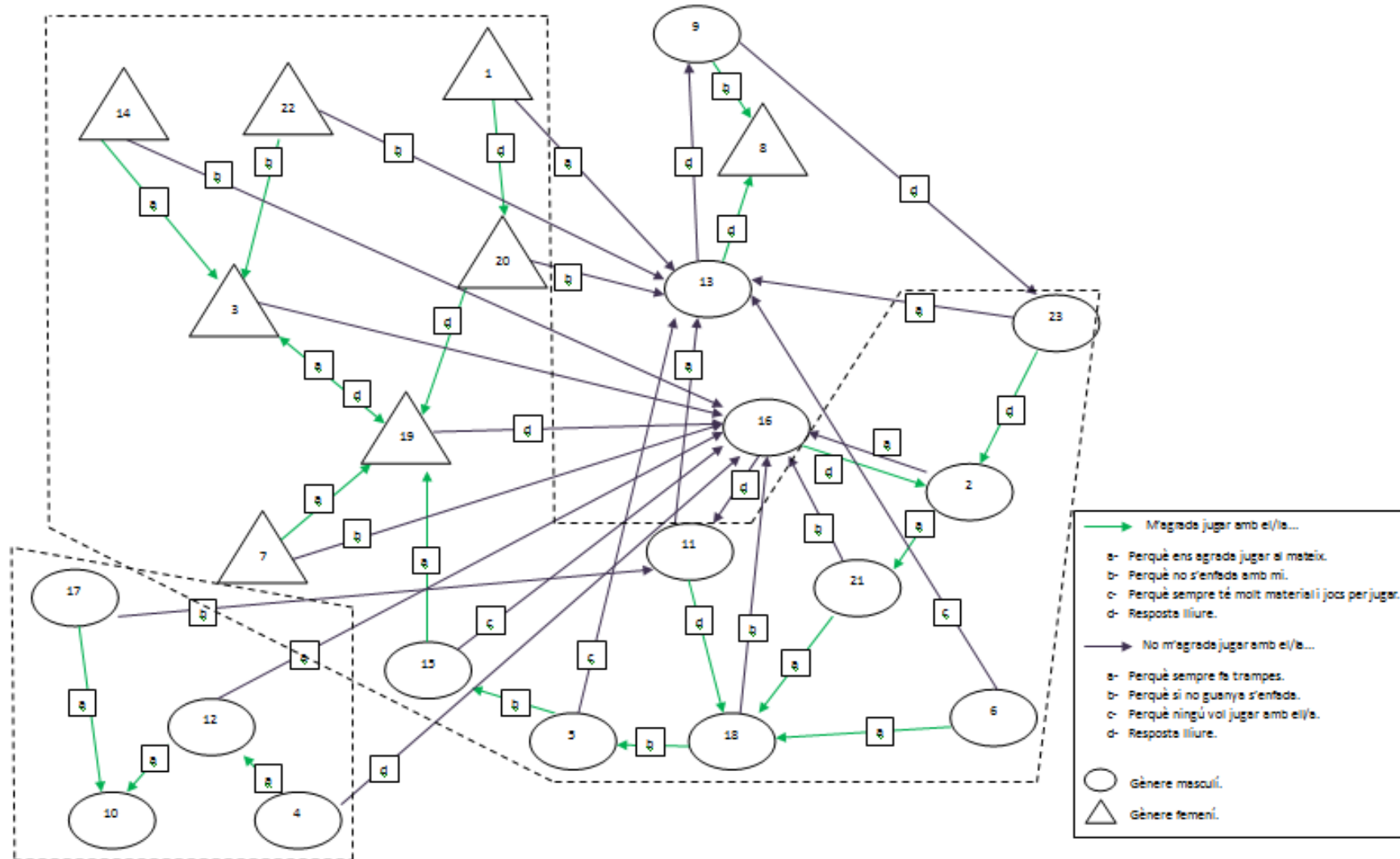

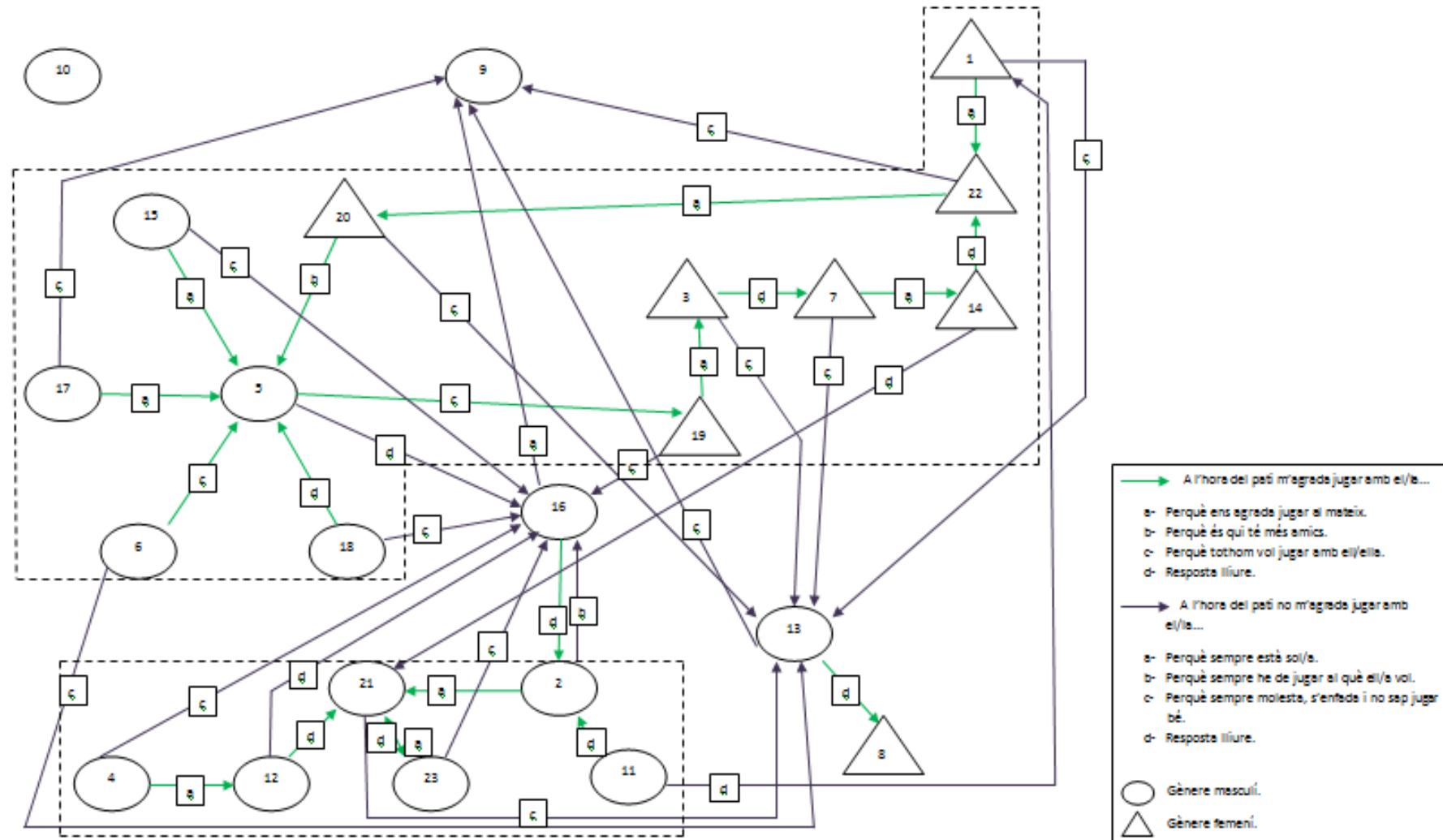
Primer qüestionari grup control: El teu millor amic/amiga de la classe és...

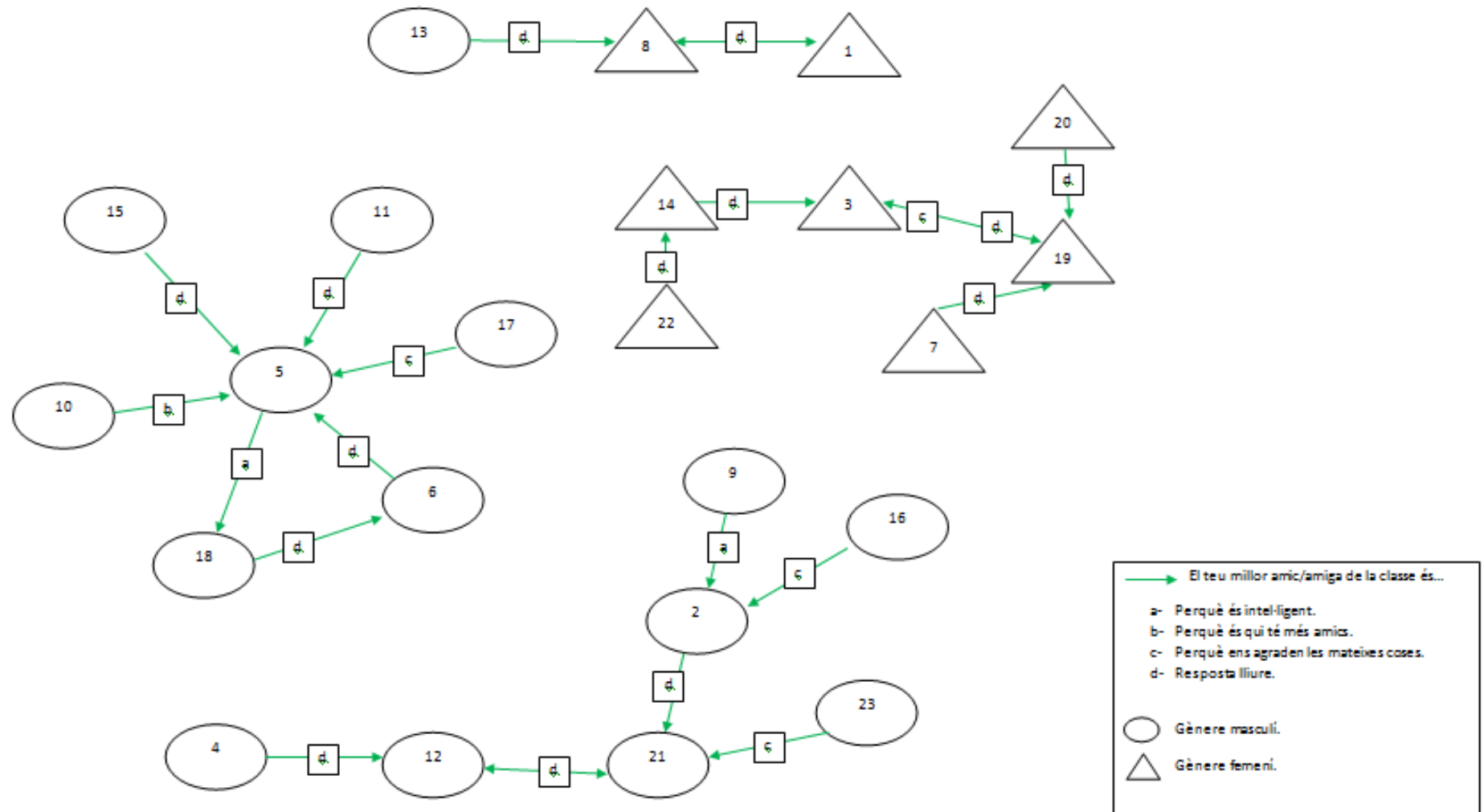
Primer qüestionari grup control: Entre els companys de la meua classe, m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

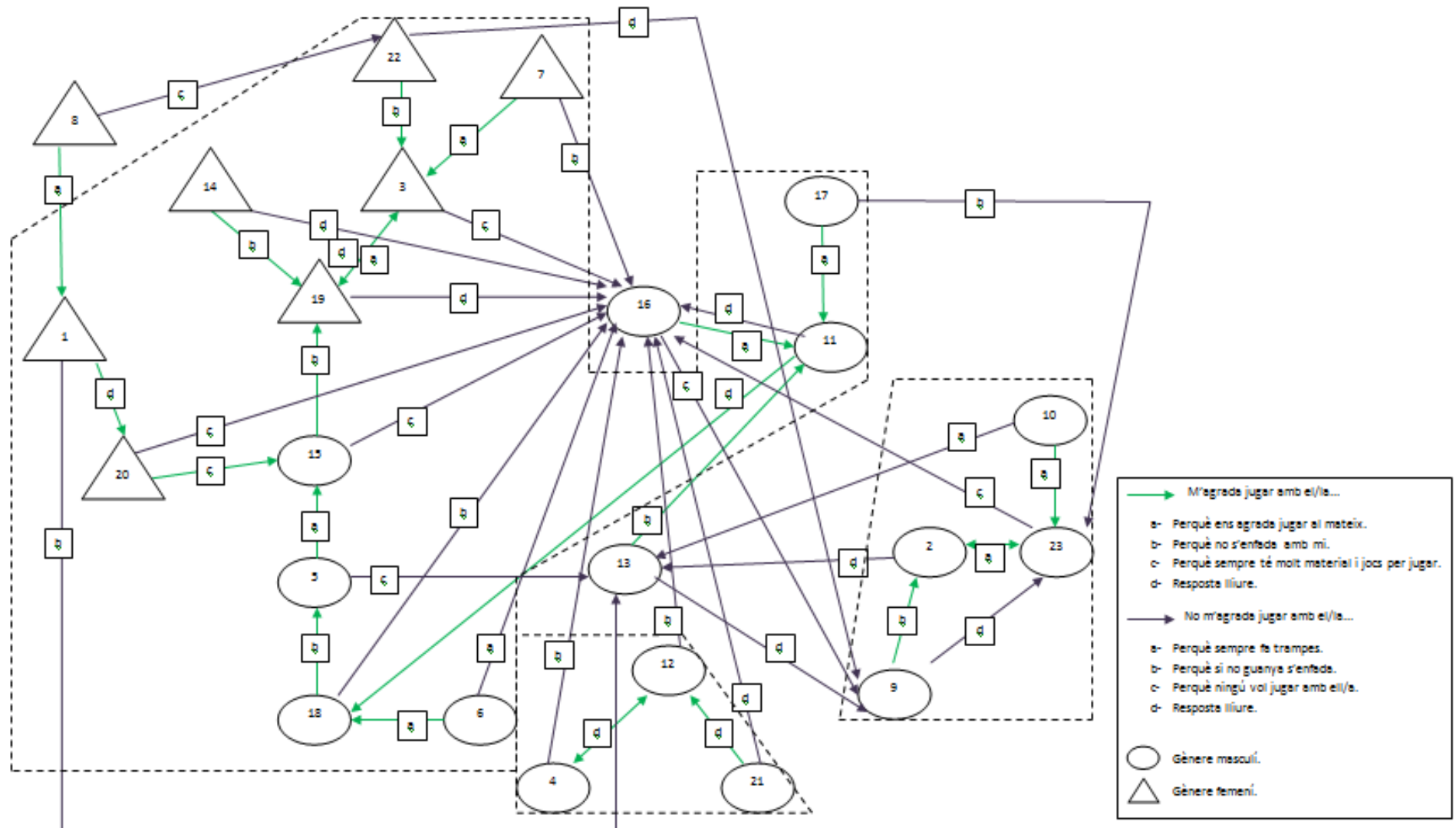
Primer qüestionari grup control: Entre els companys de la meua classe, a l'hora del pati m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

Segon qüestionari grup control: El teu millor amic/amiga de la classe és...

Segon qüestionari grup control: Entre els companys de la meua classe, m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

Segon qüestionari grup control: Entre els companys de la meua classe, a l'hora del pati m'agrada/no m'agrada jugar amb el/la...

